

AZ ADÓZÁSI ÉS SZÁMVITELI ADMINISZTRÁCIÓ EGYSZERŰSÍTÉSE

TANULMÁNY

Készítette:

A Pénzügyminisztérium és a Gazdasági Versenyképesség Kerekasztal
Magyarország Holnap Titkárságának felkérésére
a Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar Pénzügyi és
Számviteli Intézetének Pénzügyi Számvitel Tanszéke

Tartalomjegyzék

1. A tanulmány főbb következtetéseinek összefoglalása	2
1.1 <i>Bevezető gondolatok</i>	2
1.2 <i>Az adózási-számviteli adminisztráció csökkentésének legfőbb akadályai</i>	2
1.3 <i>Az adószemléletű könyvelés lehetősége a kis- és mikrovállalkozások esetében</i>	3
1.4 <i>A könyvvizsgálatok hatékonyságának vizsgálata</i>	4
1.5 <i>A számviteli és adózási adminisztráció nemzetgazdasági költségei</i>	5
1.6 <i>Javaslatok a számviteli és adózási adminisztráció lényeges egyszerűsítésére</i>	6
2. Javaslatok a számviteli adminisztráció lényeges egyszerűsítésére	9
2.1 <i>A számviteli adminisztráció csökkentésének legfőbb akadályai (helyzetértékelés)</i>	9
2.2 <i>Javaslatok a számviteli adminisztráció lényeges egyszerűsítésére</i>	14
2.2.1 <i>Az IFRS/IAS szerinti beszámolók</i>	14
2.2.2 <i>Az éves beszámolók</i>	15
2.2.3 <i>Az egyszerűsített éves beszámolók</i>	17
2.2.4 <i>Az egyszerűsített könyvvizsgálás (újra)alkalmazásának koncepciója</i>	17
2.2.5 <i>Bevételek és ráfordítások nyilvántartása</i>	19
2.2.6 <i>Bevételi nyilvántartások</i>	19
3. Javaslatok az adózási adminisztráció lényeges egyszerűsítésére	20
3.1 <i>A hatályban lévő adók csoportosítása</i>	20
3.2 <i>Az egyes adók, adócsoporthoz tartozó vizsgálati szempontrendszer</i>	21
3.3 <i>Adónemenkénti elemzés</i>	22
3.3.1 <i>A kiemelt adók elemzése</i>	22
3.3.1.1 <i>A társasági és osztalékadó</i>	22
3.3.1.2 <i>Az általános forgalmi adó</i>	28
3.3.1.3 <i>A személyi jövedelemadó</i>	29
3.3.1.4 <i>Különadók</i>	31
3.3.2 <i>Az élők munkafelhasználás adói, járulékai</i>	32
3.3.2.1 <i>A munkaadó foglalkoztatáshoz kapcsolódó bér- és létszám alapú adók</i>	32
3.3.2.2 <i>A Nyugdíj- és Egészségbiztosítási Alap</i>	34
3.3.2.3 <i>Az egészségbiztosítási hozzájárulás</i>	37
3.3.3 <i>Árbevétel alapú, alapba fizetendő adók</i>	37
3.3.3.1 <i>A kulturális járulék</i>	37
3.3.3.2 <i>Az innovációs járulék</i>	38
3.3.4 <i>Alternatív adók</i>	39
3.3.4.1 <i>Az egyszerűsített vállalkozói adó</i>	39
3.3.4.2 <i>Az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás</i>	39

1. A tanulmány főbb következtetései összefoglalása

1.1 Bevezető gondolatok

Jelen összefoglaló a tanulmány készítésére szóló felkérésben szereplő kérdésekre ad választ áttekinthető, tömör formában. Érvelésünk főbb pontjainak kifejtése után a 2. és 3. fejezetben kerül majd sor a számviteli és adózási adminisztráció egyszerűsítésére tett javaslataink részletekbe menő tárgyalására. Még mielőtt azonban gondolatmenetünk részletes kifejtésébe kezdenénk, érdemes tisztáznunk azokat az alapvetéseket, illetve kulcsfogalmakat, amelyekre a tanulmány épült.

A **kis- és mikrovállalkozások fogalmát**, amelyet a tanulmány kiírói többször is használtak, kiindulásképpen azonosítottuk a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (*a továbbiakban KKV törvény*) definícióival.

Az **„adózási adminisztráció” fogalmába** tanulmányunk keretein belül mind az adó-, mind pedig a járulékrendszer beleértendő. A fogalom tágítását indokolja, hogy tapasztalataink alapján az adóknál sokkal nagyobb terhet jelent a vállalkozások számára a különféle járulékok adminisztrációja.

A tanulmány tárgya szempontjából kiemelendő, hogy a felkérésben szereplő témafelvetéseknek megfelelően javaslataink elsősorban **az adózási-számviteli adminisztráció egyszerűsítésére, és nem magának az adózási rendszernek a megreformálására koncentrálnak**. A tanulmány tárgya tehát akár arra a kérdésre is szűkíthető, hogy a jelenlegi adórendszer főbb sajátosságainak változatlanúsága mellett milyen lehetőségek adódnak az adminisztráció csökkentésére.

Tanulmányunk következtetései empirikus alátámasztását az a kutatás jelenti, amelyet az APEH által rendelkezésünkre bocsátott, kettős könyvelést vezető vállalkozások elmúlt háromévi adóbevallásainak elemzésével készítettünk.

1.2 Az adózási-számviteli adminisztráció csökkentésének legfőbb akadályai

Véleményünk szerint a számviteli adminisztráció terhei esetenként elenyészőek az adózási adminisztrációhoz képest, még ha ezek bizonyos értelemben át is fedik egymást. **Az adózási adminisztráció egyszerűsítésének legfőbb akadályaként magának az adózási rendszernek az összetettsége**, amely egyrészt a számos adónem, másrészt az átláthatatlan, nehezen értelmezhető szabályozás következménye.

Az adózással, adózási renddel kapcsolatos szabályok bonyolultsága részben az adóelkerülést támogató magyarországi üzleti kultúra következménye is, ugyanakkor ez a kultúra nem változtatható meg megfelelő **ösztönzési rendszer** nélkül, amely arra motiválná a vállalkozókat, hogy az adóelkerülés helyett az adók megfizetését válasszák. **Ezen ösztönzés megteremtéséhez hozzájárulhatnak a következők:**

- 1) Az adóhatósági ellenőrzések hatékonyságának növelése;
- 2) A vétkes vállalkozások szankcionálása mellett a jogszabály-követők támogatása;
- 3) Megfelelő fellebbviteli lehetőségek megteremtése az adózással kapcsolatos eljárások során;
- 4) Annak biztosítása, hogy azok, akik eleget szeretnének tenni adózási kötelezettségeiknek, ezt minél kisebb tranzakciós költség mellett tehessék meg.

A 4. pont arra a rendkívül fontos összefüggésre is rávilágít, hogy **adózási rendszer és adózási adminisztráció között kétirányú a kapcsolat: Az adózási adminisztráció egyszerűsítése akár az adózási rendszer egyszerűsödését is elősegítheti** azáltal, hogy ösztönzi a vállalkozásokat a szabályok követésére. Így a rendszer fenntarthatóságát nem kell összetett szabályozással megteremteni.

Az adózási adminisztráció, az adózási szabályok egyszerűsödése ezen kívül közvetlen, a költségvetési bevételek növekedésén keresztül is hozzájárulhat magának az adózási rendszernek az

egyszerűsödéséhez: Egyrészt **egyszerűbbé és hatékonyabbá teheti az adóellenőrzést**, ezáltal tovább növelve a költségvetési bevételeket, másrészt **az átlátható, egyszerű szabályozási környezet kézzelfogható versenyelőnyt jelenthet**, amely ismét csak pótlólagos költségvetési forrásokat teremt.

A fentiekén kívül tanulmányunkban az alábbi, az adózási-számviteli rendszer egyszerűsítését jelentősen megnehezítő tényezőket azonosítottuk:

- Az adózási és számviteli kötelezettségek felügyeletével megbízott **költségvetési intézmények integrációjának hiánya**. A számos hatóság együttes jelenléte az adminisztráció duplikációját, a rendszer átláthatatlanságát okozhatja;
- **A szakmai érdekképviselőt súlya;**
- **A rövid távú célokat szolgáló hektikus adózási változtatások politikai gyakorlata;**
- **A magyar (illetve a közép-kelet európai) gazdaság speciális szerkezetéhez, a mikrovállalkozások kiemelten jelentős arányához illeszkedő európai uniós szabályozás hiánya**. Az európai uniós jogharmonizációs kötelezettség ilyen feltételek mellett akadályozhatja a hazai adminisztráció egyszerűsítését.

1.3 Az adószemléletű könyvelés lehetősége a kis- és mikrovállalkozások esetében

Először is tisztázandó az „**adószemléletű könyvelés**” fogalma. Értelmezésünk szerint ez **olyan könyvelési-beszámolási rendszert takar, amelynek zárt rendszerén belül lehetőség volna bizonyos adónemek alapjának meghatározására, korrekciók végrehajtása nélkül**.

A témakör részletesebb tárgyalásához mindenképpen látnunk kell, hogy **a nyilvános, központilag szabályozott számviteli beszámolási rendszer létjogosultságát két elméleti alapvetés teremtette meg**. Az úgynevezett „**érdekhordozó-elmélet**” arra irányul, hogy a vállalkozások működése számos gazdasági szereplőt érint (például a bankokat, az államot, a beszállítókat, a vevőket stb.), akiknek jogos érdekeik fűződnek ahhoz, hogy a vállalkozás működését jellemző pénzügyi adatok nyilvánosan hozzáférhetőek legyenek. Ugyanakkor azonban ezen érdekhordozók információs igénye között jelentős különbségek, érdekellentétek figyelhetők meg. A tranzakciós (a különböző pénzügyi kimutatások előállítását által generált) költségek okozta hátrányok, illetve a társaságok üzleti titkainak védelme érdekében az természetesen nem várható el, hogy a vállalkozások a külső érdekhordozók teljes információs igényét maradéktalanul kielégítsék. Szükség van tehát egy olyan számviteli beszámoló kialakítására, amely mintegy „konszenzusos” megoldást jelent. Nem egyenként elégíti ki az egyes érdekhordozók rendkívül különböző információs igényét, hanem az érdekhordozók összességét („koalícióját”) látja el információkkal. Ez az úgynevezett „**koalíciós elmélet**” teremtette tehát meg az egységes, központilag szabályozott számviteli beszámolási rendszer alapjait, amelynek elméletileg megfelelő információs forrást kellene jelentenie ahhoz, hogy további, az egyes – esetleg különböző érdekeltsgű – külső érdekhordozók igényeit szolgáló különálló pénzügyi kimutatások készítésére már ne legyen szükség.

A kérdés megválaszolása ennek megfelelően egyértelműen azon a tudományosan megközelítendő problémán kell, hogy alapuljon, hogy a nyilvános, központilag szabályozott számviteli beszámolási rendszer létjogosultságát indokoló **érdekhordozó- illetve koalíciós elmélet mennyiben érvényes a kisvállalkozások esetében**.

Bár leszögezendő, miszerint annak tudományos igényességgel kivitelezett vizsgálata, hogy az érdekhordozó-elmélet mennyiben érvényesül a magyar kis- és mikrovállalkozások körében, feltétlenül meghaladja jelen tanulmány kereteit, az elérhető szakirodalmi forrásokra, valamint gyakorlati tapasztalatainkra támaszkodva az alábbi szakmai véleményt fogalmaztuk meg:

Feltételezhető, hogy a magyar kis- és mikrovállalkozások körében az érdekhordozó-elmélet csak korlátozottan teljesül. Egyrészt az APEH adatbázisa alapján elvégzett vizsgálatunk azt mutatja, hogy

hazánkban a kettős könyvvitelt vezető közel háromszázötvenötezer vállalkozás túlnyomó többsége (96,7%-a) olyan mikrovállalkozás, melynek éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege nem éri el a korábban már hivatkozott KKV törvényben meghatározott 2 millió eurónak megfelelő forintösszeget (a jelenlegi 250 Ft/Euró árfolyamon számítva az 500 millió forintot). A hazai kisvállalkozási kategóriába tartozó társaságok nagy része tehát valóban annyira „kicsi”, hogy **a külső érdekhordozók jelentős érdeklődésére (közérdeklődésről nem is beszélve) nem tarthat számot.**

Így tulajdonképpen csupán két olyan érdekhordozó van jelen a kisvállalkozások esetében, aki lényegi mértékben támaszkodik azok számviteli beszámolóira: a hitelfeltevő vállalkozások esetében a bankszféra, illetve a vállalkozások teljes körének vonatkozásában maga az állam. Szakirodalmi forrásokra támaszkodva ezen belül is kijelenthetjük, hogy **a vállalkozások számviteli beszámolóinak összeállítása során elsősorban már a jelenlegi feltételek mellett is adózási – adóoptimalizálási szempontok dominálnak. A kisvállalkozások esetében nem teljesül tehát az „érdekhordozó-elméletnek” az a feltételezése, hogy a számviteli beszámoló számos érdekhordozó különböző információs igényének kielégítésére szolgálna.**

Az pedig tulajdonképpen különösebb vizsgálódás nélkül, egyszerűen a ma Magyarországon hatályos számviteli illetve adózási szabályok ismerete mellett is megállapítható, hogy **a koalíciós elméleten alapuló beszámolási rendszer már a jelenlegi feltételek mellett sem valósul meg.** Egyértelműen kijelenthető, miszerint azon korrekciók volumene, amelyek ma hazánkban ahhoz szükségesek, hogy a vállalkozások számviteli nyilvántartásaik alapján adózási kötelezettségeiknek is eleget tegyenek, mindenképpen messze meghaladja azt a mértéket, amely még a koalíciós elmélet keretein belül elfogadható volna. Másrészt pedig a gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a bankok is számos korrekció alkalmazása, pótlólagos pénzügyi kimutatások bekérése mellett tudnak csak döntéseket hozni a számviteli beszámolók alapján.

Összefoglalóan megállapíthatjuk tehát, hogy **az adószemléletű könyvelésnek a magyarországi kis- és mikrovállalkozások körében mindenképpen lehet létjogosultsága abban az értelemben,** hogy az így kialakuló számviteli nyilvántartások legalább egy érdekelt (az állam) információs igényét korrekciók nélkül elégítenék ki (ezáltal csökkentve a vállalkozások adminisztratív terheit), miközben más érdekhordozók informáltsága a jelenlegi helyzethez képest nem sérülne.

1.4 A könyvvizsgálatok hatékonyságának vizsgálata

Ezen témakörhöz kapcsolódóan is tisztázandó, hogy a kérdés megválaszolása a „könyvvizsgálat hatékonyságának” egyértelmű definiálása, valamint igen széleskörű empirikus vizsgálatok elvégzése nélkül nem megoldható. Ennek megfelelően jelen tanulmány keretein belül arra nem vállalkozhatunk, hogy a könyvvizsgálat jelenleg hazánkban hatályos rendszerének hatékonyságával, illetve annak fenntartásával kapcsolatban egyértelmű szakmai véleményt fogalmazzunk meg. **Így a kérdés megválaszolását azon szakmai szempontok, tapasztalatok összegzésére szűkítettük, amelyek a témakörrel kapcsolatban megítélésünk szerint relevánsnak minősülnek.**

Először is meg kell jegyeznünk, hogy **a könyvvizsgálat koncepcionális alapjait ugyanaz az érdekhordozó- illetve koalíciós elmélet teremti meg, amellyel az előző témakör kifejtése során már részletesebben foglalkoztunk.** A könyvvizsgálat elméleti célja, hogy biztosítsa a nyilvánosságra hozott pénzügyi adatok valóságát és megbízhatóságát, gondoskodva arról, hogy a számviteli beszámoló által mutatott összképet ne torzítsák olyan hibák, amelyek a beszámolót felhasználó érdekhordozók döntéseit lényegesen befolyásolnák.

Az az előző fejezetben már részletesen taglalt feltételezésünk azonban, mely szerint az érdekhordozó- illetve a koalíciós elmélet a magyarországi kis- és mikrovállalkozások körében csak korlátozottan teljesül, mindenképpen korlátozza magának a könyvvizsgálati funkciónak a tudományos értelemben vett „tisztá” érvényesülését is.

Egyrészt a könyvvizsgálat egyik legfőbb szerepe, **a tulajdonos és a vezetőség közötti információ aszimmetria ellensúlyozása a kisvállalkozások esetében okafogyottá válik**, hiszen a vállalkozás menedzsmentje legtöbbször egyben tulajdonos is.

Másrészt, ami a hitelezők információs igényét illeti, megállapítható, hogy **a gyakorlati tapasztalatok szerint a bankok legszívesebben a saját maguk által kiválasztott és minőségellenőrzött könyvvizsgálók közreműködését preferálnák** (mint ahogyan azt már jelenleg is gyakran teszik). Illetve természetesen a bankok számára előnyös volna, ha továbbra is lennének könyvvizsgált beszámolókat minél szélesebb körben, problémát csupán a könyvvizsgálati minőség változékonysága okoz.

A fentieknek megfelelően tehát a kisvállalkozások a gyakorlati tapasztalatok szerint legtöbbször csak abban az értelemben tartják értékesnek a könyvvizsgálatot, amennyiben **az egyben adózási szakembernek is tekintett könyvvizsgálók segítik őket az adózási kötelezettségeik teljesítésében, optimalizálásában**.

Természetesen le kell szögezünk ugyanakkor, hogy **a fenti korlátok ellenére a kisvállalkozások bizonyos körének magyarországi, kötelező könyvvizsgálata számos értelemben értékteremtő jellegű. Megfontolandó azonban, hogy ezen értékteremtő jelleg jelentős részben nem a könyvvizsgálat „klasszikus” funkcióihoz kapcsolódik**. A könyvvizsgálók sok esetben inkább tanácsadói, semmint független ellenőrzési szerepet töltenek be a kisvállalkozások életében. Ennek megfelelően a könyvvizsgálatok jelenlegi rendszerének esetleges átalakítása során irányadó lehet olyan alternatívák megfontolása, mint például az APEH ellenőri körének könyvvizsgálókkal való bővítése, könyvvizsgálók közvetlen banki alkalmazása, valamint a kisvállalkozók tanácsadási igényének élnékvítése (akár uniós források bevonásával is).

Végül, ami a kisvállalkozások könyvvizsgálatának minőségét illeti, kiemelendő, hogy azok a Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok, amelyek jelenleg a magyarországi könyvvizsgálatok szakmai bázisát jelentik, szinte teljes egészében a nemzetközi könyvvizsgálati standardokon (ISA) alapulnak, ezen irányelveket pedig azon vállalkozások könyvvizsgálatára optimalizálták, amelyek könyveiket az IFRS (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok) alapján vezetik. Tekintve, hogy a szakmai fórumok véleménye egyöntetű abban a tekintetben, miszerint az IFRS-ek alkalmazása nem indokolt és nem célszerű a kisvállalkozások esetében, mindenképpen **kívánatos volna egy kisvállalkozás-specifikus könyvvizsgálati módszertan kialakítása a könyvvizsgálatok hatékonyságának növelése érdekében**.

1.5 A számviteli és adózási adminisztráció nemzetgazdasági költségei

A fenti kérdésre érvényes, empirikusan alátámasztott választ adni véleményünk szerint nemcsak a rendelkezésre álló időkeret és kapacitások korlátozottsága, hanem **elméleti indokok következtében is szinte lehetetlen**. Az adminisztráció költségeinek, illetve azon pozitív nemzetgazdasági hatásoknak a mérését, amelyek az adminisztráció csökkentése által elérhetőek volnának, ugyanis a következő főbb tényezők korlátozzák:

Egyrészt az adózási-számviteli adminisztráció egyszerűsítése nem csapódik le teljes egészében az adminisztráció költségeinek csökkenésében, azok egy része ugyanis fixnek tekinthető. Egy egyszerű példát említve, hiába csökkentjük például a beadandó adóbevallások számát, illetve azok komplexitását, amennyiben az adóbevallások kitöltéséhez a vállalkozóknak továbbra is mérlegképes könyvelők / adótanácsadók segítségét kell igénybe venniük. Ezen szolgáltatások díja ugyanis részben fixnek tekinthető.

Arról sem szabad megfeledkezni, hogy **az adminisztráció egyszerűsítésének lehetnek áttételes (nem az adminisztrációs költségek csökkenésén, hanem a versenyképesség és ezáltal a nemzetgazdasági bevételek növekedésén keresztül érvényesülő) pozitív, gazdaságélénkítő hatásai is**, amelyek számszerűsítése azonban meghaladja jelen tanulmány kereteit.

1.6 Javaslato k a számviteli és adózási adminisztráció lényeges egyszerűsítésére

Mint azt korábban már kifejtettük, véleményünk szerint **a számviteli adminisztrációnál lényegesen nagyobb terhet jelent a vállalkozások számára az adózás adminisztrációja**. Ugyanakkor azt is megállapítottuk, hogy **az adózási adminisztráció jelentős, koncepcionális egyszerűsítésére az adózási rendszer egyszerűsítése nélkül nincsen lehetőség**. Ennek megfelelően az adózási adminisztrációt illetően a tanulmány technikai jellegű, részletekbe menő javaslatokkal szolgál, míg a számvitel területén alkalmunk volt a jelenleginél akár lényegesen egyszerűbb rendszer kidolgozására is javaslatot tenni.

Meglátásunk szerint a számvitel területén az egyszerűsítés két alapvető iránya képzelhető el:

1) **Adószemléletű könyvelés kialakítása a kettős könyvvitel módszertanának fenntartása mellett**

Ebben az esetben a rendszer egyszerűsödése elérhető:

- Az adózási és számviteli nyilvántartások közötti korrekciók megszüntetésével;
- A számvitel „választási lehetőségeinek” eltörlésével, egységes „számviteli politika” meghatározásával;
- A számviteli szabályozás kisvállalkozások esetében irreleváns passzusainak mellőzésével.

2) **A kettős könyvviteltől eltérő módszertan kialakítása**

Alternatívák:

1. Pénzáram-szemléletű könyvelés
2. Csak bevételek nyilvántartása
3. Bevételek és ráfordítások nyilvántartása
4. Módosított kettős könyvelés

Sőt, akár a fenti megoldások együttes jelenléte is elképzelhető úgy, hogy **a vállalkozások saját igényeiknek megfelelően választhatnak a különböző komplexitású rendszerek közül**.

Az alábbi táblázat a javasolt számviteli módszereket, illetve azok lehetséges alkalmazási területeit / adózási (áfa) vonzatait mutatja be összefoglalóan:

Kettős könyvvitel alkalmazása		Kettős könyvviteltől eltérő módszerek			
IFRS/IAS szerint	Számviteli törvény szerinti	Módosított kettős	Pénzforgalmi szemléletű	Bevétel és ráfordítás	Bevétel
				nyilvántartása	
Tőzsdei cégek	Az rt-k, a nagy ¹ - és a középvállalkozások ²	Kisvállalkozások ³	Mikrovállalkozások ⁴	Egyéb vállalkozások ⁵	Egyéb vállalkozások ⁵
IFRS beszámoló	Éves beszámoló	Egyszerűsített beszámoló	Pénzforgalmi beszámoló	Eredményről szóló jelentés	Bevételről szóló jelentés
Jelenlegi IFRS szabályok	Jelenlegi éves beszámolóra vonatkozó szabályok, de még jobban közelíteni az IFRS-ekhez. Nincs előtársasági beszámoló. A beszámolóban nincs - kapcsoltsági bontás - hitel és kölcsön közötti különbség - devizás értékelés csak eredményhatékonyan - adózott eredményig	Csak mérlegcsoportok Választható: - az elhatárolás - a céltartalék képzés - az értékcsökkenés - az értékvesztés - a készletnyilvántartás - a devizás tételek év végi értékelése - a kiegészítő mellékletben szabványosított táblázatok - az áfa-körbe tartozás	Pénzbevételek és pénzkidadások naplófőkönyvben. Költség=Ráfordítás Mérleg leltár alapján. Nincs céltartalék. Pénzügyi eredmény egyszerű levezetése, ami egyben az adóalap is. Lehet áfa alany ⁶ .	Választhatja az áfa alanyiságot ⁶ .	Nem lehet áfa alany.

Áttérés: fölfelé választható, lefelé nem megengedett.

¹ Nagyvállalkozás: 250 főnél több foglalkoztatott létszám, és 12,5 mrd Ft fölötti éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg.

² Középvállalkozás: 50-250 fő közötti foglalkoztatott létszám, és 2,5-12,5 mrd Ft közötti éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg.

³ Kisvállalkozás: 10-50 fő közötti foglalkoztatott létszám, és 500 mFt – 2,5 mrd Ft közötti éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg.

⁴ Mikrovállalkozás: 2-10 fő közötti foglalkoztatott létszám, és 25-100 mFt közötti éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg.

⁵ Egyéb vállalkozás: 2 fő alatti foglalkoztatott létszám, és 25 mFt alatti éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg.

⁶ Az áfát befizetni csak akkor kell, ha a negyedév végén több a fizetendő, mint a levonható, függetlenül attól, hogy befolyt-e vagy kifizette-e.

Az adózási adminisztráció területére vonatkozó egyszerűsítési javaslataink (amelyek kifejtését a tanulmány adónemek szerint részletesen tartalmazza) az alábbi vizsgálati keretelvekre épültek:

1. Az adókievételek legyenek mindig közgazdaságilag jól indokolhatók.
2. Az adónemek számának csökkentése szükséges.
3. Az adótörvények legyenek hosszú távra szólóak, rövidek, tömörek, világosak és érthetőek.
4. Kerüljön kialakításra és koordinálásra a számvitel, az adó, a munkaügy, a KSH és a jog közös tartalmi-fogalmi rendszere.
5. Az adóalapok legyenek egyértelműek, homogének, és csak nagyon indokolt esetben kerüljön sor kivételek alkalmazására. Ezzel is biztosíthatók az adóalapok/adók automatikus ellenőrzési mechanizmusai.
6. Valamennyi adóból ki kell vonni a társadalmi, a szociális, a kulturális stb. preferenciákat, melyek adóvisszatartás formájában jelennek meg. Ezek felhasználási hatékonysága lényegesen kisebb az elvárhatónál és kevésbé ellenőrizhető.
7. Az adók világosan köthetők legyenek a számvitelben is jól definiált kategóriákhoz és gazdasági folyamatokhoz, amelyek könnyen és jól ellenőrizhetők.
8. Javasoljuk az adóbevallások formai egyszerűsítését, a felesleges és ismétlődő adatigény megszüntetését.
9. Az adóbefizetések egyszerűsítése érdekében javasoljuk csoportos adófolyószámlák kialakítását (pl. magánszemélyekhez kapcsolódó adók és járulékok, ÁFA, egyéb adók).
10. Erősítendő azon szankciók rendszere, amelyek a magánszemélyektől levont adók befizetésének elmaradását büntetik.

2. Javaslatok a számviteli adminisztráció lényeges egyszerűsítésére

2.1 A számviteli adminisztráció csökkentésének legfőbb akadályai (helyzetértékelés)

A számviteli adminisztráció nagyságát elsősorban a vállalkozások mérete, ebből következően a gazdasági események száma és bonyolultsága, a számviteli rendszerek közötti eltérések, valamint a számviteli és az adótörvények közötti összhang hiánya, illetve az ötvennégyféle adónem és a százharmincnegycféle adóalap-korrektció befolyásolja. A számviteli adminisztráció csökkentését ezen tényezők együttes figyelembe vételével lehet csak végrehajtani. Tanulmányunk jelen fejezetének empirikus alapját az APEH által rendelkezésünkre bocsátott, kettős könyvelést vezető vállalkozások elmúlt három évi adóbevallásai képezték. Ezekre alapoztuk a következőkben kifejtésre kerülő helyzetértékelésünket és hipotéziseink felállítását.

- 1) Hazánkban a kettős könyvvitelt vezető több mint háromezres vállalkozás túlnyomó többsége olyan mikrovállalkozás, melynek éves nettó árbevétele (a vizsgált vállalkozások 95,64%-ánál), mérlegfőösszege (96,59%-uknál) és a foglalkoztatottak létszáma (88,08%-uknál) nem éri el a *KKV törvényben* meghatározott 2 millió eurónak megfelelő forintösszeget (a jelenlegi, 250 Ft/Euró árfolyamon számítva az 500 millió forintot), illetve a 10 főt. A vállalkozások mindössze 0,7%-ánál (alig több mint kétezer vállalkozás esetében) éri el az árbevétel és a mérlegfőösszeg az uniós kisvállalkozási kategória szintjét. Mind az árbevétel, mind pedig a vagyon kétharmada a társaságok alig 1%-ánál (2 700 cégnél) koncentrálódik, miközben a cégek felének árbevétele és mérlegfőösszege nem éri el a 10 millió forintos értékhatárt.

2004 és 2006 között az évente realizált árbevétel 22%-kal emelkedett, de a 10 millió forint alatti árbevételt elérőknél 3%-os csökkenés mutatható ki, és a többi kategóriában is az átlag alatti (4-15% közötti) a növekedés - szemben az 500 legnagyobb forgalmat lebonyolító céggel, ahol 32%-os az emelkedés.

A vagyon nagysága a legutóbbi két évben 28%-kal emelkedett, de a legjellemzőbb (a vállalkozások közel 60%-át kitevő) 10 millió forint alatti mérlegfőösszegű cégek esetében a változás nem éri el az 1%-ot, és a többi sávban is jóval az átlag alatti (9 és 20% között mozog). Vagyis a legnagyobb vagyonnövekedést (33%-ost) az amúgy is a legnagyobb mérlegfőösszeggel rendelkező 635 db vállalkozás érte el.

A foglalkoztatottak több mint egyharmadát a 833 legnagyobb (250 fölötti létszámmal működő) cég alkalmazza, 20% körüli a gyakorisága az 50 és 250, a 10 és 50, valamint a 10 fő alatt foglalkoztató vállalkozásoknak. Az átlagos statisztikai állományi létszám a vizsgált három évben alig (0,3%-kal) változott, 7 535 fővel emelkedett. Az 50 fő alatt foglalkoztató cégek esetében 5% körüli növekedés (45 143 fő), míg az 50 és 250 fős létszámú cégek esetében 1,2%-os (5 782 fő), illetve a 250 fő fölötti társaságok esetében még jelentősebb, közel 4%-os (31 822 fő) a csökkenés.

A vállalkozások megoszlása árbevétel, mérlegfőösszeg és létszám alapján

Árbevétel sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Árbevétel megoszlása (%)	Mérlegfőösszeg sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	A vagyon megoszlása (%)	Létszám (fő)	Cégek megoszlása (%)	Létszám megoszlása (%)
<= 10	46,99	0,73	<= 10	57,12	0,73	<= 2	57,56	7,94
<= 50	28,87	3,04	<= 50	24,84	3,04	<= 10	30,52	15,85
<= 100	8,48	2,67	<= 100	6,68	2,67	<= 50	9,58	21,04
<= 250	7,80	5,41	<= 250	5,53	5,41	<= 250	1,98	20,56
<= 500	3,50	5,44	<= 500	2,43	5,44	>250	0,36	34,60
<= 2 500	3,44	15,56	<= 2 500	2,54	15,56			
<= 12 500	0,74	16,49	<= 12 500	0,67	16,49			
> 12 500	0,18	50,66	> 12 500	0,20	50,66			
Összesen	100,00	100,00	Összesen	100,00	100,00	Összes.	100,00	100,00

- 2) A vállalkozások önereje (saját tőkéje) nagyon alacsony, a hazai társaságok 93%-ának jegyzett tőkéje tízmillió forint alatt található, illetve a cégek nem egészen 1%-ánál koncentrálódik a jegyzett tőke állomány több mint 86%-a. Az elmúlt évben a jegyzett tőke minimális (0,5%-os) csökkenése volt megfigyelhető, de a gazdasági társaságokról szóló törvény legutóbbi változásai miatt (a jegyzett tőke minimumának leszállítása (kft-k esetében 3 millió forintról 500 ezer forintra, zrt-k esetében 20 millió forintról 5 millió forintra) további jelentős visszaesés prognosztizálható.

Jegyzett tőke sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Jegyzett tőke megoszlása (%)
<= 10	92,82	5,09
<= 50	4,50	3,06
<= 100	0,94	1,94
<= 250	0,79	3,50
<= 500	0,39	3,90
<= 2 500	0,42	12,45
<= 12 500	0,10	13,83
> 12 500	0,04	56,21
Összesen	100,00	100,00

- 3) A hazai, kettős könyvvitelt vezető vállalkozások mérlegében ritkán (2% körüli gyakorisággal) és kis súllyal (a mérlegfőösszeg 1-3%-ában) fordulnak elő olyan értékelési esetek (immateriális javak, tárgyi eszközök terven felüli értékcsökkenése; követelések, részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékvesztése, illetve mindezek visszaírása), amelyekkel a számviteli törvény amúgy igen részletesen foglalkozik.

Terven felüli értékcsökkenés sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Terven felüli écs. megoszlása (%)	Követelések értékvesztése (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Értékvesztés megoszlása (%)
<= 5 000	91,78	9,01	<= 5 000	85,10	5,58
<= 10 000	6,06	9,96	<= 10 000	10,16	8,65
<= 25 000	0,93	5,05	<= 25 000	2,06	5,82
<= 50 000	0,61	7,74	<= 50 000	1,58	9,99
<= 100 000	0,29	8,08	<= 100 000	0,48	6,70
<= 300 000	0,27	21,98	<= 300 000	0,47	20,84
<= 500 000	0,04	19,26	<= 500 000	0,12	25,69
> 500 000	0,01	18,91	> 500 000	0,03	16,74
Összesen	100,00	100,00	Összesen	100,0	100,00

- 4) A hazai, kettős könyvvitelt vezető vállalkozások mérlegében az időbeli elhatárolások szerepe és jelentősége a mikrovállalkozások esetében elenyésző. A társaságok 90%-ánál az elhatárolások nagyságrendje nem éri el a 10 millió forintot. Ebben a sávban vizsgálódva az egy cégre lebontott aktív időbeli elhatárolások éves összege 755 000 Ft, míg a passzívé csak 7 641 Ft. Az összes elhatárolás 60%-a a száz legnagyobb cég könyveiben fordul elő. Az elhatárolások állománya évente átlagosan 3-10% között emelkedik. Az elhatárolások mérlegfőösszeghez, illetve árbevételhez viszonyított aránya 2-6%, az adózás előtti eredményt viszont jelentősen, 50-85%-ban is eltéríthetik.

A vállalkozások megoszlása az időbeli elhatárolások alapján

Aktív időbeli elhatárolás sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Elhatárolás megoszlása (%)	Passzív időbeli elhatárolás sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Elhatárolás megoszlása (%)
<= 10	92,46	3,64	<= 5 000	89,99	2,67
<= 50	5,08	5,87	<= 10 000	6,48	5,42
<= 100	1,03	3,80	<= 25 000	1,43	3,73
<= 250	0,71	5,76	<= 50 000	1,14	6,63
<= 500	0,30	5,51	<= 100 000	0,45	5,89
<= 2 500	0,31	17,14	<= 300 000	0,38	14,61
<= 12 500	0,08	25,45	<= 500 000	0,09	17,45
> 12 500	0,02	32,82	> 500 000	0,03	43,59
Összesen	100,00	100,00	Összesen	100,00	100,00

- 5) A céltartalék-képzéssel és -feloldással a hazai, kettős könyvvitelt vezető vállalkozások 14%-ánál találkozhatunk. Ezen belül is közel 62%-uknál a mértéke nem éri el a 10 millió forintot, és mértéke az elmúlt három év alatt nem is változott. Ugyanakkor országos szinten a céltartalékok 90%-át a 60 legnagyobb társaságnál képezték (bankszektor, biztosítók, energiaszektor), és mértéke ezeknél a cégeknél a vizsgált három év alatt több mint 50%-kal emelkedett.

Céltartalék sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Céltartalék megoszlása (%)
<= 10	61,75	0,29
<= 50	21,29	0,92
<= 100	5,91	0,75
<= 250	4,87	1,44
<= 500	2,34	1,53
<= 2 500	2,49	4,74
<= 12 500	0,67	6,30
> 12 500	0,67	84,03
Összesen	100,00	100,00

- 6) A pénzügyi kimutatásaikat a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS/IAS) szerint is összeállító cégek számviteli adminisztrációja közel kétszerese a csak nemzeti szabályok szerinti beszámolót készítő vállalkozások adminisztrációs kötelezettségének. Nekik ugyanis mind a két beszámolót el kell készíteniük, és az eltérések okait is dokumentálniuk kell. Ráadásul a pénzügyi kimutatást és az éves beszámolót is könyvvizsgálónak kell hitelesíteni, amely nemcsak az adminisztrációs terheket, hanem a vállalkozások költségeit is tovább növeli.
- 7) Nem képzelhető el a számviteli adminisztráció csökkentése az adózási szabályok lényeges egyszerűsítése nélkül. Egyrészt azért, mert a rendszerben gondolkodó könyvelésnek minden adónemet külön-külön főkönyvi számlán kettőzötten (az előírását és a pénzügyi teljesítését külön-külön) kell kimutatnia, külön számításokat vezetve az eltérő adóalapok kalkulációjáról. Másrészt a számviteli egyszerűsítéseket az adóbevallások figyelmen kívül hagyják. Például hiába készít egy vállalkozás egyszerűsített éves beszámolót, a társasági adóbevallás tájékoztató adatai az éves beszámolónak megfelelő mérleg és eredménykimutatás sorokat kérik megadni. Vagy például a térítés nélküli átadásnál a számviteli törvény szerint már nem szükséges közölni az átadott eszköz könyv szerinti értékét, de a társasági adóban az értékcsökkenés elszámolásának „védelme” miatt csak az átadó könyv szerinti értéke vehető figyelembe az adóalap számításánál.
- Az egyik legsürgősebben megoldandó egyszerűsítést a december 20-ai társasági és iparüzési adó feltöltések eltörlése vagy legalábbis a következő év január 20-ára történő áthelyezése jelentené. A gyakorlatban ugyanis lehetetlen (főleg a devizás ügyletek miatt) pontosan megbecsülni az adóalapokat, jelentős többletmunkával jár, az unióban nincs még egy ehhez

hasonló rendszer, és végeredményként ugyanaz az adóbevétel folyik be a költségvetésbe, csak pár hónappal korábban.

Nagyon sok adminisztrációs többletmunkával jár az áfa arányosítása is, mindemellett az áfaalanyok végső fogyasztóvá minősítése többszörös adóztatást jelent, ami ugyancsak magyar sajátossága az áfa-rendszerünknek.

Az előleg áfáztatása sem nevezhető unió-konformnak, ezért javasoljuk ennek eltörlését is, hiszen közgazdasági értelemben ilyenkor nem történik sem értékesítés, sem fogyasztás.

Az adócsalásokat csökkenteni és kiszűrni nem azzal a módszerrel kell, hogy általánosan büntetünk valamennyi adóalanyt, hanem

- meg kell szigorítani a törvényeket, szakmai standardokat;
- növelni kell a kiszabható büntetések nagyságát; (Tekintettel kell lenni azonban arra, hogy a túl magas büntetés növelheti a korrupciót és csökkentheti a marginális elrettentést: ha a vállalkozásokat kisebb adócsalásért túl szigorúan büntetik, akkor inkább nagyobb mértékű adócsalást hajtanak végre, mert a nagyobb csalás marginális büntetése kisebb.)
- növelni kell az ellenőrzés gyakoriságát és hatékonyságát;
- csökkenteni kell az adórátákat, mellyel arányosan csökkenne az adócsalás motívumainak erőssége is;
- egyszerűbb, átláthatóbb adószabályokat kell alkotni, és legalább hat hónappal előre ki kell azokat hirdetni, hogy a vállalkozások adózása tervezhető és programozható legyen; (Az adótörvényeknek csak január 1-jei hatállyal szabadna módosulniuk. Ha az Alkotmánybíróság megsemmisít egy adótörvényt, akkor a teljes korábbi állapotot vissza kellene állítani, ahelyett, hogy csak a kifogásolt paragrafusok változnak.)
- minden havi és negyedéves adózási határidőt egységesíteni kellene a következő hó 15-ére, az évesekét április 30-ára;
- havi adózást csak a száz legnagyobb adóteljesítményű cégnél kellene kötelezővé tenni;
- be kellene vezetni a korlátlan és feltétlen veszteségelhatárolást, valamint lehetővé kellene tenni a negatív HIPA-adóalap elhatárolhatóságát is;
- meg kellene változtatni a külső környezet (a társadalom) szemléletét, javítani az adómorált;
- javítani kellene a makrogazdasági feltételeket, a gazdasági kilátásokat, a legális tevékenységből elérhető jövedelmek várható nagyságát.

A vállalkozások több mint 90%-a esetében mind az adózás előtti (számviteli) eredmény, mind pedig a társasági adóalap 10 millió forint alatti. Ezen belül továbbra is magas – 35% fölötti – a veszteséges vállalatok aránya, bár az elmúlt három évben számuk 7%-kal csökkent. Ugyanakkor 2006-ban a társasági adóbevétel 80%-a mindössze 132 társaság befizetéséből származott. Az adóalap-korrekciók összességében a számviteli eredmény 50%-ára redukálták a társasági adó alapját. (!) Arányait tekintve pedig a kisebb adóalapoknál alacsonyabb volt a módosító tételek hatása is (27-33% között mozgott), míg az adóalap emelkedésével a korrekciók hatása is egyre nőtt (az utolsó kategóriában már 41-47% volt).

Javaslatunk szerint azokat az adóalap-korrekciókat, amelyeket nem használja az adózók legalább 10%-a, el kellene törölni.

A vállalkozások megoszlása a számviteli eredmény és az adóalapok alapján

Adózás előtti eredmény sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Az eredmény megoszlása (%)	Társasági adóalap-sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Adóalap megoszlása (%)
< 0	35,62	-27,72	< 0	45,11	-58,76
<= 10	55,57	6,31	<= 10	47,74	9,36
<= 50	6,30	10,08	<= 50	5,20	14,60
<= 100	1,18	6,01	<= 100	0,89	7,99
<= 250	0,76	8,39	<= 250	0,60	11,90
<= 500	0,27	6,83	<= 500	0,22	9,89
<= 2 500	0,23	18,28	<= 2 500	0,18	24,80
<= 12 500	0,06	21,00	<= 12 500	0,04	25,05
> 12 500	0,02	50,83	> 12 500	0,01	55,18
Összesen	100,00	100,00	Összesen	100,00	100,00

A társasági adóalap megállapításakor a 36 csökkentő és a 18 növelő jogcím közül az egyik legjelentősebb tételt, az értékcsökkenést kiemelve azt láthatjuk, hogy az eltérésnek az összehatása a társasági adó alapjára mindössze 5,3%, mégpedig az adótörvény szerinti amortizáció a magasabb! Az alacsony tőkeerőből fakadóan az évente elszámolt értékcsökkenés is a cégek több mint 92%-ánál tízmillió forint alatti.

Az elmúlt három évben a költségként elszámolt értékcsökkenés évente átlagosan 7%-kal emelkedett. A legkisebb cégek esetében ez 1,5% körüli, míg a legnagyobbaknál közel 20%-os növekedést mutat.

A vállalkozások megoszlása a számviteli és az adó szerinti amortizáció alapján

Számviteli amortizáció sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Amortizáció megoszlása (%)	Tao. szerinti amortizáció sávok (mFt)	Cégek megoszlása (%)	Amortizáció megoszlása (%)
<= 10	92,43	9,46	<= 10	92,31	8,99
<= 50	5,65	9,84	<= 50	5,73	9,41
<= 100	0,88	5,07	<= 100	0,89	4,82
<= 250	0,60	7,61	<= 250	0,62	7,37
<= 500	0,21	5,97	<= 500	0,22	5,90
<= 2 500	0,17	14,56	<= 2 500	0,18	14,42
<= 12 500	0,04	19,87	<= 12 500	0,04	19,63
> 12 500	0,01	27,61	> 12 500	0,01	29,47
Összesen	100,00	100,00	Összesen	100,00	100,00

2.2 Javaslatok a számviteli adminisztráció lényeges egyszerűsítésére

Ha egy olyan számviteli és adóreform koncepciójában gondolkodunk, melynek elsődleges célja és szempontja az adminisztráció csökkentése, akkor alapvetően két számviteli rendszer működése javasolható hazánkban. Az egyik a hagyományos, naturál szemléletű kettős könyvvitel elveire épül, a másik pedig az eddigi kettős könyvviteltől eltérő módszereket és technikákat alkalmaz.

A kettős könyvvitel szabályait a nemzetközi standardok szerint is legalább közepes vagy nagyvállalatok esetében célszerű fenntartani, míg az ennél a kategóriánál kisebb cégek esetében főlegesen ugyanezt a rendszert alkalmazni. Célravezetőbbnek tartjuk egy jóval egyszerűbb megoldás(ok) bevezetését - figyelembe véve a magyar vállalati méreteket és struktúrákat.

Egyszerűsítési javaslatainkban óhatatlanul is beleütközünk számtalan olyan számviteli törvénymódosító indítványba, amely átláthatóbbá, rövidebbé, egyértelművé, világosabbá, ésszerűbbé és oktathatóbbá tenné a kettős könyvvitelt alkalmazó cégek mindegyikére vonatkozó előírásokat.

Egyik ilyen elképzelésünk, hogy a törvényben semmiképpen se maradjanak benne (és újonnan se kerülhessenek bele) olyan szabályok, amelyek a vállalkozások egy bizonyos rétegéről (5-10 cég esetében használt megoldásokról) szólnak.

Ilyen a valós értéken történő értékelés, amely a jelenlegi számviteli törvényben terjedelmét tekintve a leghosszabb és legbonyolultabb, miközben az elmúlt években senki sem élt ezzel a lehetőséggel. Ezen szabályoknak kormányrendeletekben a helye, és nem a törvényben.

Ugyanez a véleményünk a konszolidált beszámoló összeállításáról szóló törvényi fejezetben részletezett előírásokról.

Ugyanakkor szemléletváltásra van szükség a külön kormányrendelettel szabályozott költségvetési számvitel esetén is, ezért javasoljuk azt átállítani a pénzforgalmi kettős szemléletről a kettős könyvvezetésre. Modern pénzpiac mellett a pénzforgalmi szemléletnek nincs pozitív hatása, mivel torzíja a gazdasági döntéseket.

A vállalkozások többségénél a beszámoló összeállításakor a legnagyobb gondot a cash flow-kimutatás összeállítása okozza. A jelenlegi forma csak az adminisztráció növekedését és nem a pénzügyi helyzetről alkotott kép javítását szolgálja. Javasoljuk egy tudományosan megalapozott, közgazdasági tartalommal bíró, és egyszerűbben összeállítható cash flow-kimutatás megalkotását, de mindenekelőtt a cash flow fogalmának meghatározását és annak kijelentését, hogy összeállítása során becsült értékek is elfogadhatók.

Javasoljuk tovább egyszerűsíteni az éves beszámoló kiegészítő mellékletének tartalmát, az információkat az alábbi területekre redukálva: a számviteli politika főbb elemei, az értékcsökkenés fajtáinak bemutatása, az export földrajzi bontása. Törlendő a saját tőke-változások okainak részletezése. Az értékesítés nettó árbevételének tevékenység szerinti bontásánál a TEÁOR mélységet lenne értelme megkövetelni.

2.2.1 Az IFRS/IAS szerinti beszámolók

A számviteli adminisztrációt csökkentő javaslatunk a legnagyobb, multinacionális cégekre vonatkozóan az, hogy számukra elégséges legyen a pénzügyi kimutatásaikat csak a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS/IAS) szerint elkészíteni. Mindez azt jelentené, hogy annak a vállalkozónak, amelynek kibocsátott értékpapírjai az Európai Unió valamely tagállamának tőzsdéjén jegyzettek, nemcsak a konszolidált, hanem az egyedi beszámolóikat sem kellene a nemzeti törvények alapján összeállítani, hanem elégséges volna az IFRS-ek használata. A számviteli törvényben vagy a magyar számviteli standardokban teljesen főlegesen rögzíteni az IFRS-ek szerint készülő beszámoló

szabályait. Ez csak áttekinthetlenebbé tenné a törvényt és a standardokat, miközben ezek az előírások csak a Magyarországon bejegyzett cégek kis hányadára vonatkoznak.

Az adminisztrációt jelentősen csökkentené továbbá az, ha az adótörvények is elfogadnák a nemzetközi standardok alapján készült beszámolókból megállapított adóalapokat, és nem kellene azok kiszámításához mindent „újrakönyvelni”.

Lényeges adminisztráció csökkenéssel járna az is, ha abban az esetben, amennyiben ezek a cégek könyveiket már nem forintban, hanem devizában vezetik, akkor az adókapcsolataikat is átkonvertálás nélkül, devizában rendezhetnék az adóhivatalokkal.

2.2.2 Az éves beszámolók

Éves beszámoló készítésére és hagyományos értelemben vett kettős könyvvezetésre kötelezett minden zártkörűen és nyilvánosan működő részvénytársaság, valamint társasági formától függetlenül azon egyéb vállalkozási formák (közép- és nagyvállalkozások), amelyeknél a foglalkoztatotti létszám meghaladja az ötven főt és árbevétele vagy mérlegfőösszege a 2,5 milliárd forintot, de nem tőzsdén jegyzett cégek, illetve nem tőzsdén jegyzett cégek leányvállalatai. Ezen kívül az előbbieken meghatározott nagyságrend alatt lévő cégek is választhatják önként (miután a választást rögzítették számviteli politikájukban) ezt a beszámoló formát.

Ezeknél a vállalkozásoknál – miközben a számviteli szabályaik egyre közelednek a nemzetközi standardokhoz – a számvitel adminisztrációját az alábbi szabályok bevezetésével javasoljuk egyszerűsíteni:

- a. Az előtársasági beszámoló és adóbevallás elkészítésének törlése, függetlenül attól, hogy a bejegyzésig volt-e a cégnek gazdasági tevékenysége, árbevétele vagy sem. Az előtársaság könyvelése az alapítás évében készült beszámoló szerves, és nem elkülönült, önálló része.
- b. A devizás eszközök és források év végi értékelése, a nem realizált árfolyamkülönbözetek számítása, és azok nem egységes értelmezése (bekerülési értékben, eredménysemlegesen, vagy pedig a pénzügyi műveletek eredményeként kell figyelembe venni) rengeteg fölösleges adminisztrációs többletmunkával jár, miközben hosszabb távon a hatása kiegyenlítődik. Ráadásul a nemzetközi standardokkal sincs összhangban.
- c. A mérlegértékek meghatározásánál egyes esetekben a fordulónapi, másoknál a mérlegkészítés napi értékelés szabályait kell alkalmazni. Ez sokszor nem egyértelmű, vitára adhat alkalmat, növeli az adminisztráció költségeit és a nemzetközi standardokkal sincs összhangban. Ezért a fordulónapi értékelést javasoljuk egyedüli értékelési napnak.
- d. Nem tartjuk indokoltnak a fizetett és a kapott előlegek szerepeltetését külön mérlegsorokon.
- e. Törölni kellene az aktiválás kötelező jellegét, lehessen költségként elszámolni azokat az eszközöket azonnal, amelyek nem jelentősek a számviteli politika szerint. Ezek társasági adóra gyakorolt hatása mindig csak egy éves, a következő évet már nem érinti. A százezer forintos értékhatárt javasoljuk megszüntetni vagy felemelni. Például a használt eszköz beszerzése, felújítása stb. lehessen azonnal költség.
- f. Szükségesnek tartjuk az értékvesztések rendszerének egységesítését a tárgyi eszközök, készletek, követelések tekintetében, valamint az adósonként együttesen kisösszegű követelésekre, a fajlagosan kísértékű készletekre kiterjedően. (Pl. ne legyen visszairási lehetőség!)
- g. Javasoljuk, hogy az eszközök bekerülési értékét kiegészítő elemek csak akkor növeljék a könyv szerinti értéket, ha (egyedi) értékük meghaladja a vételár bizonyos százalékát.
- h. A vásárolt készletek értékelésénél lehetővé kellene tenni az utolsó beszerzési áras értékelést minden meglévő készletnél, mely jelentősen egyszerűsítene a nyilvántartást.
- i. A tulajdonosok által a tőketartalékba helyezhető és onnan bármikor kivethető összegek tiltása kizárólag magyar sajátosság, és megnöveli az adminisztrációt, valamint bosszantó idővesztéseket (a tőkeleszállítás közzétételének procedúrája) okoz a tranzakciókban résztvevők számára.
- j. A pótbefizetések alapvetően egyik oldalról követelések, a másiktól kötelezettségek. A saját tőkében lekötött tartalékkénti szerepeltetése megtévesztő és nem indokolt.
- k. Javasoljuk, hogy a jövőben a mérlegben és az eredménykimutatásban ne a fizetendő osztalékkal csökkentett mérleg szerinti eredmény, hanem csak az adózott eredmény kerüljön

beállításra. Az osztalékról való döntés nem a tárgyév, hanem már egy következő év eseménye. Az osztalékkal csökkentett mérleg szerinti eredmény nem mutatja megfelelően a vállalkozás eredményességét, és ez a megoldás nincs összhangban a nemzetközi számviteli standardokkal sem.

- l. Javasoljuk, hogy az eredménytartalék terhére osztalékdöntést bármikor lehessen hozni a tulajdonosoknak, és ez ne legyen kötelező része a beszámoló elfogadásának. Emiatt fölöslegesnek és törlendőnek tartjuk az osztalékelőlegre vonatkozó szabályokat is.
- m. Redundánsnak, ezért megszüntetendőnek tartjuk a kötelezettségek passzivalásának azon szabályát is, hogy ha a visszafizetendő összeg magasabb, mint a kapott ellenérték, akkor a kötelezettséget a visszafizetendő összegben kell kimutatni.
- n. A kötelezettségeknél a hitelek és kölcsönök közötti különbségtétel ellentmond a pénzügytanban foglaltaknak, számviteli szempontból nincs jelentősége, sokszor csak zavart, értelmezési problémákat okoz, és a nemzetközi standardokban sem található efféle megkülönböztetés.
- o. A hátrasorolt kötelezettség fölösleges mérlegcsoport. A bevezetése óta eltelt évek alatt nem töltötték ki a vállalkozások, vagy csak hibásan értelmezve került bele adat. Ráadásul hiányzik a másik oldalon történő szerepeltetése, ti. a hátrasorolt követelés nem önálló mérlegcsoport, hanem mérlegben kívüli tétel.
- p. Az egyedi beszámolók mérlegében és legfőképpen az eredménykimutatásában a kapcsoltág bemutatása fölösleges teher, hiszen sem a konszolidáláshoz, sem pedig a tranzferárak ellenőrzéséhez nem nyújt elegendő információt. Az, hogy a kiegészítő melléklet az eredménykimutatáshoz kapcsolódóan csak a kevésbé jelentős pénzügyi műveletek esetében kér további bontást, míg az árbevétel, valamint az értékesítés közvetlen költségeinél nem, szakmailag nem elfogadható, nem teljes körű, ezért semmiféle elemzésre, következtetés levonására nem alkalmas. Problémát okoz annak kezelése is, ha egy év elején még kapcsolt fél időközben függetlenné vált, vagy fordítva.
- q. Az export fuvar számviteli kezelése (a határállomásig költség, azon túl árbevétel csökkentő tétel) nehézkes, idejét múlt és a nemzetközi standardokkal sincs összhangban.
- r. Az egyes egyéb bevételek pénzforgalmi szemlélet szerinti értelmezése (utólag kapott engedély, kötbér, késedelmi kamat stb.) az óvatosság elvének téves értelmezése, miközben ugyanezen tételek a kifizetőknél, a ráfordítások között a pénzügyi rendezéstől függetlenül beállításra kerülnek.
- s. Adminisztrációs többletet jelent és nincs is értelme, továbbá a nemzetközi standardokkal sincs összhangban megkülönböztetni az igénybe vett szolgáltatásokat az egyéb szolgáltatásoktól (bankköltség, biztosítás, hatósági díjak stb.), ezért javasoljuk az összevonásukat.
- t. Főlöles az eredménykimutatásban – a pénzügyi műveleteknél – annak erőltetett és ugyancsak nem következetes bemutatása, hogy az árfolyamkülönbsétek befektetési vagy forgatási célú eszközök értékesítéséből származnak. A pénzügyi műveletek tagolását javasoljuk leegyszerűsíteni a következők szerint: csak kapott és fizetett kamatok, kapott osztalék, árfolyamnyereség és veszteség, értékvesztés.
- u. A skontót kizárólag a magyar szabályok minősítik a jegybanki alapkamat nagyságától függően elengedett követelésnek, rendkívüli ráfordításnak és ezért adóalap növelőnek.
- v. A rendkívüli eredménynél a tételes törvényi felsorolások nem indokoltak és nem ésszerűek. Tízezer forintos alapítványi támogatás, amely szinte minden cégnél előfordulhat, évente többször is rendkívüli eseménynek számít, szemben a természeti katasztrófákkal, amelyek viszont a szokásos eredménybe tartozó egyéb ráfordítások. Javasoljuk a jövőben a vállalkozásra bízni, hogy az események gyakorisága és mértéke függvényében cégspecifikusan hová sorolja be azokat.
- w. Javasoljuk a társasági adó alapjának kiszámításakor elismerni valós, adóalap csökkentő tényezőknél a számviteli törvény szerint elszámolt terv szerinti és terven felüli értékcsökkenéseket, valamennyi értékvesztést és a céltartalék-képzést, továbbá az előző évek veszteségeit, hiszen a megbízható valós összképhez a számviteli politikában rögzítettek sokkal közelebb állnak, mint az amortizációs normák jegyzéke, vagy az adómegetkarítási törekvésekből következő indokolatlan veszteség-elszámolásnak a feltételezése.

2.2.3 Az egyszerűsített éves beszámolók

A tíz és ötven fő közötti állományi létszámot foglalkoztató, és 500 millió forint fölötti, de 2,5 milliárd forint alatti árbevétellel vagy mérlegfőösszeggel rendelkező cégek (kisvállalkozások) úgy is dönthetnek, hogy az adminisztrációs költségeik csökkentése érdekében nem az éves, hanem az egyszerűsített éves beszámolót készítik el, amely – szemben az éves beszámolóval – csak mérlegcsoportokat tartalmaz, és a kiegészítő melléklet tartalma is jóval kevesebb. (Az éves beszámolót tehát összeállíthatja, azaz a részletesebb kimutatások irányában bármikor átléphet a vállalkozás, de onnan visszakerülni csak két éves várakozással lehetséges.)

A számviteli adminisztráció csökkentése érdekében – az éves beszámolónál leírtakon túlmenően – javasoljuk nemcsak a beszámolóban, hanem a könyvelésben is egyszerűsítési és választási alternatívák vagy jelentőségi határok felállítását az alábbi területeken:

- a) az időbeli elhatárolások vonatkozásában,
- b) a céltartalék-képzésnél és -feloldásnál,
- c) a terv szerinti és a terven felüli értékcsökkenés elszámolásánál és visszaírásuknál,
- d) a részesedések, az értékpapírok, a készletek és a követelések értékvesztésének elszámolásánál,
- e) a készletekről év közben mennyiségben és értékben vezetett nyilvántartásnál,
- f) a devizás tételek év végi értékelésekor,
- g) a kiegészítő mellékletben szabványosított táblázatok esetében,
- h) az áfa-körbe tartozást illetően.

2.2.4 Az egyszeres könyvvizetés (újra)alkalmazásának koncepciója

A jelenlegi (2007. évi) állapot

Egyszeres könyvvizetést 2004. január 1-jétől csak a számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek (alapítványok, társasházak, egyesületek stb.) alkalmazhatnak, de a vállalkozások már nem. A részletes szabályokat a 224/2000. (XII. 29.) számú kormányrendelet tartalmazza.

Az egyszeres (pénzforgalmi szemléletű) könyvvizetés lényege

Az egyszeres könyvvizetés nagyon rossz, félrevezető elnevezése az adott könyvelési változatnak. Szó sincs itt egyszeres könyvvizetéséről. Ez nem más, mint a kettős könyvvitelnek egy leegyszerűsített változata, amelynek keretében a gazdasági események nyilvántartása a következők szerint történik:

- a) Az analitikus – mennyiségben és/vagy értékben is részletező – nyilvántartás keretében valamennyi gazdasági esemény nyilvántartására sor kerül. A könyvvitelnek ez a részterülete tartalmilag tehát teljes egészében azonos a kettős könyvvittel. Formailag lehetnek eltérések (egyszerűsítések is), de ezek a lényegét nem érintik.
- b) A szintetikus nyilvántartás (a jelenlegi számviteli törvény szerint) többféle könyveléstechnikával is megvalósítható: pénztárkönyvvel, naplófőkönyvvel, olyan számítógépes megoldással, amely az egyszeres könyvvitel szabályainak megfelelő outputokat (is) biztosít. (A továbbiakban a szintetikus, azaz csak értékű könyvvizetést a naplófőkönyvvel azonosítjuk.)

Az egyszeres (ilyenek nevezett) könyvvitel szintetikus – csak értékben vezetett – elszámolásának lényege: **pénzforgalmi szemléletű, részleges kettős könyvvitel.**

Pénzforgalmi szemléletű: a naplófőkönyvben döntően azok a gazdasági események (vagyonváltozások) kerülnek elszámolásra, amelyek pénzmozgással is járnak. A pénzmozgással (még) nem járó gazdasági események nyilvántartására csak az analitikában kerül sor. Döntően, de nem kizárólagosan: azaz vannak olyan gazdasági események, amelyek ugyan pénzmozgással nem járnak, naplófőkönyvi elszámolásuk mégis elengedhetetlen, mert ellenkező esetben a könyvvizetés lényege szenvedne csorbát. A pénzmozgással nem járó, de a szintetikusban mégis kötelezően könyvelendő gazdasági események fajtái:

- a) kvázi pénzmozgásos gazdasági események: ilyenek pl. váltóval történő „fizetés”; kompenzálások/beszámítások; apport behozatal és bevétel stb.
- b) könyveléstechnikai gazdasági események, amelyek az időszaki zárlati teendők keretében szükségesek, vagy könyvelési hibák kijavítását célozzák.

Részleges kettős könyvvitel: Ez a tartalmi jellemző egyrészt következik a pénzforgalmi szemléletből. Részleges, mivel a pénzmozgással nem járó gazdasági események – az előbb említett kivételektől eltekintve – nem könyvelendők a naplófőkönyvben. Ilyenek pl. a vevők és szállítók, a készletek, a tárgyi eszközök és immateriális javak változásai. Pontosabban: ezek állománya nem kerül folyamatos elszámolásra a naplófőkönyvben, de az ezekkel kapcsolatos pénzmozgások (vásárláskor ill. eladáskor a pénzügyi rendezés) természetesen könyvelendők a szintetikában. A részleges jelző azt is jelenti, hogy léteznek olyan gazdasági események (aktív és passzív időbeli elhatárolások), amelyeket a kettős könyvvitelben kötelező, míg az egyszeres könyvvitelben – legalábbis a jelenlegi szabályok szerint – nem szabad elszámolni.

Másrészt a *részleges kettős könyvvitel* azt is jelenti, hogy a pénzmozgással is járó gazdasági eseményeket a naplófőkönyvben a kettős könyvvitel szabályai szerint kell elszámolni.

Az egyszeres (pénzforgalmi szemléletű) könyvvezetés következményei

Az ilyen tartalmú könyvvezetés lényegéből következik, hogy a végeredmény (a vagyon, a bevétel és a ráfordítás, az eredmény, a társasági adó, szja stb.) nem teljesen egyezik meg a kettős könyvvitel szerinti végeredményekkel. Az egyszerűsítésnek természetesen „ára” van, amit el kell viselni, tudomásul kell venni. Ugyanakkor világosan látni kell azt is, hogy az adók vonatkozásában lényegében csak időbeli eltérés van a kettős könyvvitelhez képest (ha egyáltalán van eltérés). Ez azt jelenti, hogy az egyszeres könyvvezetést alkalmazóknál az adók esedékessége némelykor később jelentkezik (jelentkezhet), mint a kettős könyvvitelt használóknál. Vagyis ez nemzetgazdasági szinten csak az első alkalmazásnál jelenthet adóbevétel kiesést, pontosabban a következő időszakra való átcúsúszást.

Alkalmazható-e az egyszeres (egyszerűsített!) könyvvezetés a vállalkozói körben?

A kérdésre adott válasz: egyértelműen igen, de a jelenlegi szabályok bizonyos változtatásaival. Ezeknek a változtatásoknak egyértelműen az egyszerűsítést kell szolgálniuk. Néhány (de korántsem teljes körű) javaslat:

- A lehetőségekhez képest vissza kell térni az egyszeres (egyszerűsített) könyvvezetés klasszikus szabályaihoz. (Ehhez elfogadható kiindulási alap lehet a 2001. előtti szabályozás.) A klasszikus szabályokat csak akkor kell/szabad „felülírni”, ha azt nemzetgazdasági érdekek indokolják.
- Rögzíteni – a szabályozás szintjén nevesítve felsorolni – indokolt azt a 10-20 gazdasági eseményt, amelyeket akkor is könyvelni kell a szintetikában, ha azok még nem járnak pénzmozgással. (A 10-20 gazdasági eseménnyel kapcsolatos ilyen döntés, természetesen eltérő végeredményre vezethet, amely adott esetben a társasági adó összegét is érintheti.)
- Egyszerűsíteni kell az eredménylevezetés (eredménykimutatás) tartalmát oly módon, hogy meg kell szüntetni a pénzmozgással járó, illetőleg nem járó tételek szerinti részletezést. Ugyanakkor indokolt egyértelműen elkülöníteni a naplófőkönyvből, illetve az analitikából az eredménylevezetésbe kerülő tételeket.

Milyen vállalkozói körben alkalmazható az egyszeres (egyszerűsített!) könyvvezetés?

A vállalkozások közül a lehetséges alkalmazók:

- a nem jogi személyiségű vállalkozások, és/vagy
- a mikro- és / vagy kisvállalkozások (kérdés: mely cég minősül e körbe tartozónak?), és
- értékhatártól függően (pl. bevétel nem haladja meg a 100-200 millió forintot).

A feltételeknek megfelelő vállalkozások szabad választás alapján vezethetnének egyszeres (egyszerűsített) vagy kettős könyvvitelt.

Mikortól vezethető be az egyszeres (egyszerűsített) könyvvezetés a vállalkozói körben?

E pillanatban a 2008. január 1-jei bevezetés irreálisnak tűnik. A reális bevezetés 2009. január 1.

2.2.5 Bevételek és ráfordítások nyilvántartása

A két fő alatt vagy egyáltalán senkit sem foglalkoztató és 25 millió forint alatti éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeget elérő cégek esetében két választási lehetőséget javasolunk nyilvántartásaik vezetésére. Az egyik esetben mind a bevételeket, mind pedig a ráfordításokat nyilvántartaná a vállalkozás. Lehetőség lenne számukra az áfakörbe való bejelentkezés, ezzel ugyan növekedne az áfa-adminisztráció, de a jelenlegi evás rendszerrel szemben érdekeltté válnának abban is, hogy költségeikről is számlát kérjenek, és a fizetendő áfából levonhassák az előzetesen felszámított áfát.

2.2.6 Bevételi nyilvántartások

A két fő alatt vagy egyáltalán senkit sem foglalkoztató és 25 millió forint alatti éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeget elérő cégek másik választási lehetősége a bevételi nyilvántartás. Ebben a rendszerben – a jelenlegi evás vállalkozókkal ellentétben – kizárólag az áfa nélkül (mivel ezt a nyilvántartást választó nem lehetne áfa-alany) kiállított és a vállalkozás bankszámlájára vagy pénztárába befolyt számlák ellenértékét kellene nyilvántartani, és ezen bevételek után adózni. A költségek és az előzetes áfák levonására ez a rendszer nem lenne alkalmas, vagyis elsősorban a szolgáltatási szektorban lenne érdemes működtetni.

3. Javaslatok az adózási adminisztráció lényeges egyszerűsítésére

A tanulmány ezen fejezetének célja a jelenleg hatályban lévő adók „működtetésének” elemzése abból a szempontból, hogy azok ebben a formában, és/vagy nem lényegesen megváltoztatva, hogyan válhatnak

- egyszerűbben kezelhetőbbé a vállalkozásoknál,
- egyszerűbben ellenőrizhetőbbé mind a vállalkozásoknál, mind az adóhatóságoknál,
- kedvezőbben felhasználhatóbbá mikro- és makroszinten.

A konkrét adópolitika „nagy” kérdéseiről (adómértékek, új adók, egykulcsos adónemek stb.) nem kívánunk véleményt formálni. Az egyes adók megszüntetését vagy összevonását más adónemmel tanulmányunkban több helyen mégis azért javasoljuk, hogy csökkenthető legyen az adminisztrációs munka, miközben a befolyó adó nagyságát ez lényegesen nem módosítja.

A fenti célkitűzéseknek csak úgy tudtunk megfelelni, hogy kialakítottunk bizonyos vizsgálati keretelveket, amelyeket szem előtt tartva elemeztük a jelenlegi szabályrendszert, kritikai észrevételeket, illetve egyszerűsítési javaslatokat tettünk.

Javasolt vizsgálati keretelvek:

1. Az adókvetések legyenek mindig közgazdaságilag jól indokolhatók.
2. Az adónemek számának csökkentése szükséges.
3. Az adótörvények legyenek hosszú távra szólóak, rövidek, tömörök, világosak és érthetőek.
4. Kerüljön kialakításra és koordinálásra a számvitel, az adó, a munkaügy, a KSH és a jog közös tartalmi-fogalmi rendszere.
5. Az adóalapok legyenek egyértelműek, homogének, és csak nagyon indokolt esetben kerüljön sor kivételek alkalmazására. Ezzel is biztosíthatók az adóalapok/adók automatikus ellenőrzési mechanizmusai.
6. Valamennyi adóból ki kell vonni a társadalmi, a szociális, a kulturális stb. preferenciákat, melyek adóvisszatartás formájában jelennek meg. Ezek felhasználási hatékonysága lényegesen kisebb az elvárhatónál és kevésbé ellenőrizhető.
7. Az adók világosan köthetők legyenek a számvitelben is jól definiált kategóriákhoz és gazdasági folyamatokhoz, amelyek könnyen és jól ellenőrizhető.
8. Javasoljuk az adóbevallások formai egyszerűsítését, a felesleges és ismétlődő adatigény megszüntetését.
9. Az adóbefizetések egyszerűsítése érdekében javasoljuk csoportos adófolyószámlák kialakítását (pl. magánszemélyekhez kapcsolódó adók és járulékok, ÁFA, egyéb adók).
10. Erősítendő azon szankciók rendszere, amelyek a magánszemélyektől levont adók befizetésének elmaradását büntetik.

3.1 A hatályban lévő adók csoportosítása

Az adózással foglalkozó szakkönyvek, szakirodalmak alapján az adókat különböző ismérvek alapján lehet csoportosítani. Minden csoportosításnak megvan a maga indokoltsága. Mindig a vizsgálati cél dönti el, hogy éppen melyik nyer prioritást.

Egyetemi oktatásunkban a Számvitel és adózás című tárgyunkban a Földes Gábor (Adójog, Osiris Kiadó, 2005) által használt csoportosítási szempontokat találjuk a legjobban áttekinthetőnek, így azt fejlesztettük tovább. Tanulmányunk vizsgálati célja az adóadminisztráció csökkentése, ezért az ennek legjobban megfelelő alábbi adónem-csoportokat használtuk:

- az ún. „kiemelt” adónemek (áfa, szja, tao, különadók),
- az azonos vagy közel azonos „adóalapú” élőmunka-felhasználáshoz kapcsolódó adók: nyugdíj és biztosítási adók, járulékok, illetve munkaerő-piac alap adói („kis adók”),
- egyszerűsített, vagy alternatív adók (eva, eho),
- árbevétel alapú egyéb alapok adói (innovációs járulék, kulturális járulék),
- a környezetvédelem adói (öko adók),
- helyi adók,

- a kiemelt tevékenységek adói (illetékek, jövedéki adó, játékadó, vámok, energiaadó, agrártevékenységhez kapcsolódó adók).

Vizsgálódásunk a fenti csoportokból jellemzően azokra esett, amely adók általános jellegűek, a vállalkozások széles körét érintik és az adó alapjai számviteli kategóriákhoz köthetőek.

3.2 Az egyes adók, adócsoportok vizsgálati szempontrendszere

Elemzésünknel, illetve annak írásba foglalásánál az alábbi metodikával dolgoztunk:

1. Az adott adónem jelenlegi szabályrendszerének, a főbb elemeknek a felvázolása, különös tekintettel a kiinduló adóalapra, és az adóalap korrekciókra:
 - Az adó célja, lényegi jellemzése
 - Az adófizetés alapja, korrekciós tényezők
 - Az adóalap számviteli nyilvántartási igénye
 - Bevallási kötelezettség
 - Befizetési kötelezettség
2. A jelenlegi szabályok (törvények, rendeletek) bírálata, különös tekintettel az adóalap megállapításához szükséges adatszolgáltatás bonyolultságára és ésszerűtlenségére. Kiemelten kezeltük a kis és középvállalkozásoknál megvalósítható egyszerűsítéseket.
3. Konkrét javaslatok az adónemre, illetve az adott csoportba tartozó adónemekre, az adminisztráció csökkentésére, az adólapok tisztítására, a bevallás, a befizetés egyszerűsítésére vonatkozóan.

A vizsgálatunkba bevont adókból a „nagy adónemeket” egyenként vizsgálva tettünk ésszerűsítő javaslatokat, különös tekintettel a társasági adóra, hiszen a számviteli adminisztráció szempontjából ennek az adónemnek van kiemelkedő fontossága.

A személyi jövedelemadónak – leszűkítve vizsgálódásunkat – azt a részét tekintettük át, amely a vállalkozásoknál megszerzett jövedelmekhez és juttatásokhoz kapcsolódik.

Az áfa törvény esetében – tekintettel arra, hogy újrafogalmazták a törvényt 2008. évi hatállyal – csak a legminimálisabb egyszerűsítési javaslattal éltünk.

3.3 Adónemenkénti elemzés

3.3.1 A kiemelt adók elemzése

3.3.1.1 A társasági és osztalékadó

<p>Az adófizetés alapja A számviteli beszámolóban (eredménykimutatásban) levezetett adózás előtti eredmény korigálva a Tao. törvényben megfogalmazott adóalapnövelő és csökkentő tételekkel.</p>
<p>Az adónem jellemzése Jövedelemhez kapcsolódó adó.</p>
<p>Az adófizetésre kötelezett Belföldi illetőségű adózó (teljes körű adókötelezettség):</p> <ul style="list-style-type: none"> - gazdasági társaság, egyesülés, európai részvénytársaság, európai szövetkezet, szövetkezet, - állami vállalat, tröszt, egyéb állami gazdálkodó szerv, egyes jogi személyek vállalata, leányvállalata, - ügyvédi, közjegyzői, végrehajtói és szabadalmi ügyvivő iroda, erdőbirtokossági társulat, MRP szervezete, Kht, víztársulat, alapítvány, közalapítvány, felsőoktatási intézmény, diákotthon. <p>Külföldi illetőségű adózók (korlátozott adókötelezettség)</p>
<p>Az adóalap számítás számviteli nyilvántartási igénye Az adózás előtti eredmény levezetése a 2000. évi C. számvitelről szóló törvény alapján történik</p>
<p>Az adónem, illetve adóalap korrekciók legfőbb sajátosságai a kis- és középvállalkozások körében A Tao. tv. 7. és 8. §-ában megfogalmazott adóalap módosító tényezőket két nagy csoportra lehet a kis- és középvállalkozások szempontjából osztani:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Az első csoportba (A csoport) tartozó adóalap módosító tényezők elviekben hatást gyakorolnak ezen vállalkozási kör adóalap meghatározására, ➤ míg vannak olyan korrekciók, amelyek jellegüknél fogva nem igazán fordulnak elő ezen gazdasági szereplők életében (B csoport). <p>Az általunk A csoportba sorolt adóalap módosító tényezők egy része viszont a gyakorlatilag jellemzően nem jelent ebben a vállalkozási körben plusz adminisztrációs teendőt, mivel - ezek elkerülése érdekében - a számviteli politika kialakítása során a tao. törvény előírásaihoz igazodnak a vállalkozások. Ezzel természetesen az Sztv. által megfogalmazott valós megbízható kép csorbul, de az érintett érdekhordozói csoportok körében ez nem igazán okoz problémát.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A továbbiakban az A/I. csoportba foglaljuk össze ezeket az adóalap korrekciós tényezőket, azon megközelítés alapján, hogy milyen plusz terhet jelent(e)nek akkor, ha a vállalkozások – a jelenlegi jogi szabályozás elvárásainak megfelelően – a számviteli politikájukat az Sztv. alapján alakítják (alakítanak) ki. ➤ Az A/II. csoportban azokat az adóalap korrekciós tényezőket tárgyaljuk, amelyek jellemzően előfordulnak a kis- és középvállalkozások körében, bemutatva a hozzájuk kapcsolódó adminisztrációs teendőket. <p>Végül az általunk B csoportba sorolt, a kis és középvállalkozásokra tőkeszerkezetük, működésük, pénzügyi tevékenységük jellemvonásaiból kiindulva nem jellemző adóalap korrekciós tényezőket foglaljuk össze.</p>
<p>A/I. csoport: Számviteli politikába integrált adózási megfontolások</p> <p>A kis- és közepes vállalkozások esetében gyakori, hogy már az adózás előtti eredmény tételeiben is a tao. szabályozása hatja át a számviteli politika kialakítását. Azt is megfigyelhetjük, hogy a vállalkozások azokban az esetekben hajlandók felvállalni az adóalap korrekcióval járó plusz adminisztrációs terheket, ha ez számukra az <i>adókötelezettséget véglegesen csökkenti</i>, vagy <i>legalább időben eltolja</i>, de ezen utóbbi esetben csak akkor, ha ennek jelentős az összege.</p>

Az A/I-es csoportba sorolt tényezők közös jellemzője, hogy nem végleges, csupán átmeneti különbözetet (időbeli eltérések) jelentenek az adózás előtti eredmény és az adóalap között. Ezek a következők.

Céltartalék képzés várható kötelezettségekre és jövőbeni költségekre, továbbá ezek feloldása

Céltartalék képzés (Egyéb ráfordítás), feloldás (Egyéb bevétel): főkönyvi szintű elkülönítéssel megoldható az adóalap korrekció összege.

Ezen belül további elkülönített nyilvántartást a környezetvédelemmel és az erdőfelújítási kötelezettségekkel összefüggő céltartalékok igényelnek. (ritka ebben a vállalkozási körben, illetve az erdőfelújítás ágazat specifikus).

Tudni kell, hogy az Sztv. szerint az Egyéb céltartalékok (önálló mérlegtétel is egyben: pl. devizás kötelezettségek év végi árfolyamvesztésének elhatárolása miatt) nem adóalap korrekciók.

Gyakorlat: A kis- és középvállalkozások csak egészen kivételesen esetekben élnek a céltartalék képzés lehetőségével (Lásd a 2. sz. táblázatot!), mivel az adóalap csak a fenti kiemelt tételeket engedi az adott időszakban az adóalap terhére elszámolni.

Értékcsökkenés (terv szerinti – terven felüli – visszairás kérdésköre)

Bekerülési érték – Sztv. szerinti terv szerinti és terven felüli értékcsökkenés + Visszairás = Nettó érték

Bekerülési érték – Tao. szerinti értékcsökkenés (Tao. tv. 1. és 2. számú melléklet) = Nyilvántartási érték

A tárgyi eszköz analitika külön kell, hogy tartalmazza az adótörvény által elismert értékcsökkenés összegét és az így kialakuló – könyv szerinti értéktől – eltérő nyilvántartási értéket. A fentieknek megfelelően az adott eszköz abszolút kétszeres analitikus elszámolást igényel. A főkönyvi elszámolások szintjén ez a korrekció kezelhetetlen.

Gyakorlat: A kis- és középvállalkozások a Tao. törvény szerinti leírási kulcsokat alkalmazzák, nem foglalkoznak az eszközök várható jelentős maradványértékével, ezzel csorbítva a valós megbízható képet (valódiság elve, összemérés elve stb.) Jó példa erre az 5 év alatt 0-ra leírt járművek esete.

Követelésekhez kapcsolódó korrekciók

Követelésekre elszámolt értékvesztések adóalap növelő tényezők – Egyéb ráfordítás (főkönyvi elkülönítés)

Követelésekre elszámolt értékvesztések adóalap növelő tényezők – Egyéb bevétel (főkönyvi elkülönítés)

Gyakorlat: A vállalkozások nem számolnak el értékvesztést a követeléseik után, mindaddig a könyveikbe tartva azokat, amíg behajthatatlannak nem minősíthetők, és az adóalap terhére is elszámolhatóak.

A/II. csoport: Jellemző adóalap korrekciós tényezők a kis- és középvállalkozások körében, amelyek a számviteli politikába nem integrálhatók, így jellemzően plusz adminisztrációs terhet jelent az adóalap meghatározása.

Az A/II-es csoportba sorolt tényezők közös jellemzője, hogy végleges, vagy jelentős összegű átmeneti különbözetet jelentenek az adózás előtti eredmény és az adóalap között:

Rendszeresen előforduló adóalap-korrekciós tételek

Korábbi adóévek elhatárolt vesztesége

Nem a negatív adózás előtti eredmény, hanem a negatív adóalap határolható el – nyilván kell tartani éves bontásban a negatív adóalapokat (meghatározott körülmények között csak adóhatósági engedéllyel lehet a negatív adóalapot továbbvinni a következő évekre).

Fejlesztési tartalék

A fejlesztési tartalékból finanszírozott eszköz értékcsökkenését az eszköz használatba vételekor elszámolni kell tekinteni, vagyis a fejlesztési tartalék összege csökkenti az eszköz nyilvántartási értékét. Ebből következik, hogy már használatba vételkor az eszköz könyv szerinti értéke és nyilvántartási értéke eltér egymástól. Tárgyi eszköz analitikában

jelentkező többlet feladat.

Gyakorlat: Élnék vele a vállalkozások a plusz adminisztrációs terhek ellenére, mert az adófizetési kötelezettséget ezáltal időben elodázhadják.

Kapott osztalék

Külön nyilvántartás az ellenőrzött külföldi társaságtól kapott osztalékra (nem adóalap csökkentő). Főkönyvi szinten megoldható az elkülönítés.

Helyi iparűzési adó összege

Maximum az adózás előtti nyereség, feltéve, hogy év végén nincs a helyi adóhatóságnál nyilvántartott tartozás.

Bírságok és egyéb jogkövetkezmények illetve ezek elengedése a későbbi adóévekben

Egyéb ráfordításként/Egyéb bevételként számolandó el – főkönyvben elkülönítést igényel.

Követelésekhez kapcsolódó korrekciók

Behajthatatlan követelések – Egyéb ráfordítás (főkönyvi elkülönítést igényel)

Elengedett követelések – Rendkívüli ráfordítás (főkönyvi elkülönítést igényel)

Gyakorlat: lásd. a követelések értékvesztésénél leírtakat.

Meghatározott kötelezettségek kamatráfordításai (alultőkésítés esete)

Meghatározott kötelezettségek adóévi napi átlagos állománya – (Saját tőke adóévi napi átlagos állomány * 3)/Meghatározott kötelezettségek adóévi napi átlagos állomány = X (arányszám)

Adóalap növelés mértéke:

Adóévben elszámolt kamatráfordítás + Eszközök bekerülési értékébe figyelembe vett kamat * X (arányszám)

Gyakorlat: bonyolult számítási mód, ami sok hibalehetőséget rejt.

Kis és középvállalkozások adóévi beruházási értéke (új ingatlan, műszaki gépek, berendezések, járművek), továbbá ingatlan felújítás értéke, korábban használatba nem vett szellemi termékek értéke

Maximum az adózás előtti eredmény összegében, de 30 millió Ft-ot meg nem haladóan. Feltétel, hogy az adóévben csak magánszemély tulajdonosai vannak a vállalkozásnak. De minimis támogatásnak, vagy 70/2001/EK rendelet szerinti támogatásnak minősül.

Ha adóalap csökkentés évét követő negyedik év végéig nem helyezi üzemben, vagy az egyéb berendezések, felszerelések, járművek közé aktiválja, vagy átsorolja a forgóeszközök közé, vagy elidegeníti, akkor adóalap növelő a korábbi csökkentő tétel kétszerese.

Analitikus gyűjtést és több éven át célzott megfigyelést kíván.

Adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi eredményt érintően elszámolt tételek (+/-)

Amennyiben a hiba a számviteli politika szerint jelentős, akkor ezek hatása nem lesz benne a tárgyidőszaki adózás előtti eredmény levezetésében. Ebben az esetben nem jelent adóalap korrekciót.

Amennyiben a hiba nem jelentős, akkor számviteli szempontból nem, de adózási szempontból – lévén adóalapot kell korigálni az önellenőrzés során már év közben bevallott tételek miatt – elkülönítést igényel. (Az évközben beadott önellenőrzési bevallást szükséges elővenni hozzá.)

Eseti jelleggel előforduló adóalap korrekciók

A következőkben említett adóalap korrekciókat azért tekinthetjük eseti jellegűnek, mert:

- rendkívül körülményes az adóalap csökkentéshez szükséges információk kigyűjtése és további éveken keresztül történő nyomon követése (pl. foglalkoztatást elősegítő korrekciók, támogatások stb.)
- az adott gazdasági események jellegüknél fogva ritkán következnek be (pl. részesedés kivonás, saját részvény bevonás stb.)

Foglalkoztatást elősegítő korrekciók

1. Szakképzésben közreműködő adózónál

Tanulók száma * adóév első napján érvényes minimálbér * 0,24 * megkezdett hónapok száma **vagy** (eltérő feltételek esetén)

Tanulók száma * adóév első napján érvényes minimálbér * 0,12 * megkezdett hónapok száma

2. Szakképzésben végzett továbbfoglalkoztatása esetén, továbbá munkanélküli felvétele, szabadságvesztésből szabadult személy foglalkoztatása esetén 12 hónapon át az utánuk befizetett társadalombiztosítási járulék összege csökkenti az adóalapot. (Visszamenőlegesen vizsgálendő feltételek is vannak.)

Elkülönített nyilvántartást igényel a munkaügy területén.

3. Megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása

A munkavállalónak kifizetett munkabér, de maximum adóév első napján érvényes minimálbér, de csak akkor, ha a foglalkoztatottak száma nem haladja meg éves szinten a 20 főt.

4. Mikrovállalkozásnál a foglalkoztatottak számának növekedése esetén (választható, mert négy éven át következményei lehetnek az adóalap csökkentésnek)

Növekvő létszám * adóév első napján érvényes minimálbér, de feltétel, hogy a megelőző évben max. 5 fő volt az állományi létszám, és nincs köztartozása.

Munkaügyi nyilvántartásból nyerhető a korrekcióhoz szükséges adat.

Vizsgálendő a következő négy év foglalkoztatási szintje és ha csökken a létszám, akkor Csökkenő létszám * megelőző adóév első napján érvényes minimálbér * 1,2, de max. az ilyen címen adóalap csökkenésként elszámolt összeg 1,2-szöröse.

Gyakorlat: Sok esetben azért nem élnek vele a vállalkozások, mert jelentős többletmunkával jár az adóalap korrekció összegének a meghatározása, továbbá a 4. pontot figyelembe véve hosszú távú elkötelezettséget jelent, és a kedvezmény súlyosbított visszavonásával jár a feltételek nem teljesítése.

5. Támogatások, véglegesen átvett/átadott pénzeszközök, térítés nélküli átvétel/átadás, átvállalt tartozás, elengedett kötelezettség

Rendkívüli bevétel/rendkívüli ráfordítás, ami ha elhatárolandó, akkor a feloldásakor jelentkezik adóalap korrekciós tényezőként.

Kivétel: Térítés nélküli átvételnél, mert ebben az esetben az átvétel évében lehet élni az adóalap csökkentési lehetőséggel. *Plusz feladat:* tudni kell az átadó könyv szerinti értékét – nyilatkozat szolgál az adóalap csökkentés alapjául (számvitelen kívüli információ).

További tudnivaló:

a) kitől származik a támogatás stb., mert ha azt külföldi személy, magánszemély, vagy alapítvány, közalapítvány, egyház, társadalmi szervezet, köztestület stb. adta, akkor nem lehet adóalapot csökkenteni vele. (további főkönyvi bontást, vagy főkönyvön kívüli adatgyűjtést igényel.)

b) kinek nyújtott támogatást stb., mert közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet, egyház stb. igazolása esetén vissza korrekció is van. Mérték korlát is van: AEE max. 25 %-a. (számvitelen kívüli információ szolgál az adóalap csökkentés alapjául.)

Az egész adóalap korrekció bruttó módon került kialakításra, vagyis minden adott tétel adóalap növelő, ha kedvezményezett kapta, akkor adóalap csökkentő is, és minden kapott összeg adóalap csökkentő, de, ha nem tao. alanytól kapta, akkor növelő is.

+ Az extrák:

Tartós adományozás kezelése.

Gyakorlat: Ritkán előfordul tranzakció a kis és középvállalkozások körében. Nincs igazán pénzügyi lehetőség ebben a körben az adományozásra és a térítés nélküli átadások sem tipikusak. Az állami támogatások kezelése jelenik meg túlnyomó részben.

6. Részesedés kivonás

A tőkekivonás során elszámolt rendkívüli eredmény. (Főkönyvi elkülönítés.)

7. Saját részvény, üzletrész bevonás

A saját részvény bevonás miatt keletkező rendkívüli eredmény. (Főkönyvi elkülönítés.)

B. csoport

A **kis és középvállalkozásokra** a tőkeszerkezetük, működésük, pénzügyi tevékenységük jellemvonásaiból kiindulva **nem jellemző adóalap** korrekciós tényezőket foglaljuk az alábbiakban össze:

Adózó döntése alapján jelenthet korrekciót:

Fedezeti ügylettel nem fedezett devizás befektetett pénzügyi eszközök évvégi devizás árfolyamnyeresége/vesztesége és hosszú lejáratú kötelezettségek évvégi devizás árfolyamnyeresége/vesztesége adóalap korrekció – a befektetett pénzügyi eszközök és kötelezettségek kivezetésekor a korábbi adóalap korrekciók ellenkező előjelű figyelembe vétele szükséges.

Főkönyvi elszámolástól független analitikus nyilvántartást igényel: más lesz az eszközök/kötelezettségek értéke számviteli és adózási szempontból). Átmeneti különbséget az adózás szempontjából.

Tőzsdei ügyletek keretében elért adóévi nyereség 50 %-a (-)

*Kapcsolt vállalkozástól kapott kamat fizetett kamatot meghaladó összegének 50 %-a (-)
Kapcsolt vállalkozásnak fizetett kamat kapott kamatot meghaladó összegének 50 %-a (+)
(a kamatok miatti korrekció alól a kisvállalkozó ki van zárva)*

Emissziós kvótákhoz kapcsolódó adóalap csökkentő tényező (-)

Kapott jogdíj 50%-a (-)

Bonyolult, külön számítást és levezetést igényel.

Zsúrizett képzőművészeti alkotások beszerzési értéke, max. adóévi beruházások 1 %-a
Analitikus gyűjtést igényel a beszerzés évében.

Kortárs képző –és iparművészeti alkotás beszerzési értéke a beszerzés és az azt követő négy évben egyenlő részletekben.

Analitikus nyilvántartásból, mert a számvitelben nem amortizálható.

Pénznem váltás miatt eredménytartalék csökkenés adóalap csökkent.

Áttérés utáni adóévben veendő figyelembe, analitikában elkülönítendő.

Pénznem váltás miatti tőketartalék növekedés adóalap növelő.

Áttérés utáni adóévben veendő figyelembe, analitikában elkülönítendő.

Alap kutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés költségei

Az erre a célra kapott támogatás összegével csökkenteni kell az elszámolt adóalap csökkentő közvetlen költségek összegét.

Kalkulációval mindenképpen alátámasztandó.

Kis és középvállalkozás esetén a szabadalom, a használati és formatervezési mintaoltalom, továbbá a növényfajta oltalom megszerzésének és fenntartásának költsége, ha az nem minősül K+F költségnek.

De minimis támogatásként kezelendő. Analitikus gyűjtést igényel.

Részesedés átruházás miatti adóalap csökkentés.

A adóalap korrekciók csoportosításának összefoglalása

Befizetési kötelezettség:

Előleg fizetési kötelezettség.

Feltöltési kötelezettség.

A decemberi feltöltés igen nagy adminisztrációs terhet jelent. Emellett nem kezeli egyenrangúan a decemberig „túlfizetésbe” került vállalkozásokat: itt további túlfizetéssel kell megfizetni az esedékes adót az esedékes negyedévekben.!

Egyszerűsítési javaslatok

1. Az A/I. csoportba sorolt témakörök tekintetében célszerű lenne az sztv-t átgondolni, és e tekintetben a kis és középvállalkozásokat az adótörvény hatálya alá vezényelni. (Egyszerűsíteni számukra a számviteli törvényt.)
2. Az A/II. csoportba és a B csoportba sorolt adóalap korrekciókat oly módon kezelni, hogy a Tao. törvényen belül elkülöníteni azokat a korrekciókat, amelyek egy kis –és középvállalkozás számára életszerűek, és ezáltal láthatóvá tenni az erdőt a fáktól. Ezt akár oly módon is meg lehet tenni, hogy a 7. és 8. § adóalap korrekciós tényezői közül kijelölni azokat, amelyek kizárólag a kis –és közepes vállalkozások körén kívül eső adózókat érintik, így mentesíteni a kis –és középvállalkozásokat attól, hogy ezeket a korrekciókat akár el kelljen olvasniuk, ne tovább értelmezniük.
3. Az egyes adóalap csökkentési lehetőségeket célszerűbb lenne támogatási formaként biztosítani a vállalkozások számára. E körbe gondoljuk a foglalkoztatást elősegítő adóalap csökkentési lehetőség kérdéskörét kezelni.
4. Formai szempontokat figyelembe véve nagyon nehéz a törvény értelmezése, ami egyes esetekben a későbbi adóévekben okozhat problémát a vállalkozásnál. Ennek tipikus esete, hogy több adóalap korrekció esetében utalás nélkül találunk további hozzá kötődő megkötéseket. Pl. 7. § (1) y. pont utal a (19) és (20) bekezdésre, de nem utal a 8. § (1) v. pontjára. Vagy: 7. § (1) zs. pontja utal a (11) és (12) bekezdésre, de nem említi, hogy olvasd hozzá a 8. § (1) u) pontját is. Számos ilyen témával találkozhatunk tehát, amely 7. §-ban adott adóalap csökkentés feltételeit a 8.§-ban véglegesíti. (Amennyiben ez így követhetetlen, az nem meglepő, de ilyen a törvény.) Az előzőekhez kötődő példa, hogy adott témához kapcsolódó szálak szétszórva találhatók a jogszabályon belül, és úgy kell „összevadászni” őket, mint pl. a fejlesztési tartalék kezelése: 7. § (1) f), amely utal a (15) pontban lévő következményekre, de nem utal arra a passzusra, amely arról szól, hogy a fejlesztési tartalékból megvalósított eszköz esetében a fejlesztési tartalék összegével az eszköz nyilvántartási értékét csökkenteni kell, vagyis azt, mint egy előrehozott értékcsökkenés kell kezelni. Mindezek a problémák nehezen olvashatóvá, és nehezen értelmezhetővé teszik a jogszabályt.
5. A társasági adó feltöltési kötelezettséggel terhelt adózók esetében javasoljuk az 50 mFt-os küszöbértéket 100 mFt-ra megemelni. A társasági adó feltöltési kötelezettség összegének a meghatározása december 20-án szinte egy komplett beszámoló összeállítását, és adóbevallás levezetését várja el az adózótól.

3.3.1.2 Az általános forgalmi adó

Az adófizetés alapja

Az áfa tárgyi hatálya kiterjed a belföldi termékértékesítés, a belföldi szolgáltatásnyújtás, az EU-s termékbeszerzés, a termékimport törvény által szabályozott tartalmára.

Az adónem jellemzése

- Fogyasztási típusú – fogyasztó, végső felhasználó fizeti meg
- Forgalmi típusú elvonás – forgalom növekedésével arányos
- Általános – majdnem minden termék, szolgáltatás, termékimport, EU-n belüli beszerzésre kiterjed
- Nettó típusú – a hozzáadott értékre jutó rész terheli a fogyasztót, végső felhasználót
- Nem általános jellegű elvonás, kizárólag díjköteles termékekre vonatkozik
- Szektorsemleges – nem függ a tulajdon- és a gazdálkodási formától
- Közvetett adónem – az adóalanyok jövedelmi és vagyoni helyzetét nem befolyásolja

Az adófizetésre kötelezett

- a) Egyedi (az a természetes személy, jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli szervezet, aki saját neve alatt jogokat szerezhethet, kötelezettségeket vállalhat, perelhet, és saját nevében gazdasági tevékenységet végez tekintet nélkül annak céljára és eredményére) vagy
- b) Csoportos (hitelintézet, befektetési vállalkozás, biztosító) adóalany.

Egyszerűsítési javaslatok

- Az áfa bevallás elkészítése valamennyi könyvviteli rendszer segítségével megoldható. Az alapinformációk a számlák alapján biztosítható. A közösségi kapcsolatok bevallási részei igényelnek részletesebb analitikus nyilvántartást, mindamelletts belső kontrolként is jól használhatók.
- Az áfa arányosítás alapján történő megosztása jelentős adminisztrációs, analitikus nyilvántartási terhet ró a vállalkozásokra
- A tárgyi eszközökhöz kapcsolódó arányosítás nyilvántartási kötelezettsége „nem életszerű”, egyes eszközök esetében a beszerzést követően még 9 éven át figyelemmel kell kísérni az arányszámok alakulását (holott az elévülés 5 év). A tárgyi eszközök utólagos korrekcióját rövidebb megfigyelési időszak mellett, csak bizonyos értékhatár felett vagy magasabb eltérés (pl. 50 százalékpont) esetén kellene kötelezővé tenni, rugalmasabb szabályozásra lenne szükség.
- Az áfa kulcs csökkentése miatt kieső adóbevétel nem jelentett érezhető árcsökkenéseket, ugyanakkor a pótlására bevezetett intézkedések lényegesen megbonyolították az adózás vonatkozásában a kis és középvállalkozások életét.

3.3.1.3 A személyi jövedelemadó

Az adónem súlya: második legnagyobb bevétel az adók közül

Adó célja: Magyarországon magánszemélynél keletkezett jövedelem adóztatása

Adó felhasználója: költségvetés

Adófizetésre kötelezett

Kifizető (jogi és természetes személy), aki a magánszemélynek jövedelmet keletkeztetett

Magánszemély, aki a jövedelmet megszerezte

- belföldi illetőségű magánszemély minden jövedelmére (belföld + külföld)

- külföldi illetőségű magánszemély belföldről szerzett jövedelmére

Az adófizetés alapja: magánszemély jövedelme

Az adónem jellemzése:

- jövedelem fajtái sokfélék
- szja kulcs sok: 18%, 36%, 44%, 54%, 20%, 25%, 35%, fix összegű szja (cégautónál)

A számítás számviteli nyilvántartási igénye:

a) A kifizetőnél

A levont adóelőleg személyenkénti nyilvántartást igényel

- bérszámfejtésen belül (adókedvezményeket is nyilván kell tartani) – bérköltség és személyi jellegű egyéb kifizetések között (pl. betegszabadság)
- szja-s nem egyéni vállalkozó által kibocsátott számlánként

Adó a természetbeni juttatás után

- telefonadó – számítása a beszélgetések kigyűjtése – szállítói folyószámlából
- cégautó adó – személygépkocsinként tárgyi eszköz analitikus nyilvántartásából
- autópályadíj 50%-a – kifizetésenként
- 400 eFt-ot meghaladó adómentes béren kívüli juttatás személyenként

Különadózó jövedelmek megszerzésekor (osztalék, ingatlan bérbeadás)

- kifizetésenként, magánszemélyenként

b) A magánszemélynél

Adóelőleg – bevétel és abból levont előleg folyamatos nyilvántartása

Adó – különadózó jövedelem esetén megkapott jövedelem és ahhoz kapcsolódó költségek egyedi nyilvántartása

Számviteli nyilvántartással nem egyező adóalap: devizában kifizetett napidíjnál a jövedelem a kifizetést megelőző hónap 15. napján érvényes MNB árfolyam szerint kell átszámítani – ez eltér a kifizetőnél könyvelt értéktől

Bevallási kötelezettség:

a) A kifizető – havonta, hónapot követő 12-ig a magánszemélyhez köthető és a természetbeni juttatások után fizetendő adó

b) A magánszemély – évente

Befizetési kötelezettség:

a) A kifizető: havonta 12-ig

b) A magánszemély: előleg negyedévente, adóelőleg és adó különbözet elszámolása évente

Egyszerűsítési javaslatok

- 1.) Adókedvezmények szűkítése.
- 2.) Adómentes béren kívüli juttatások számának csökkentése, továbbá nyilvántartási kötelezettsége a magánszemély feladata legyen, és ő adózzon utána évente egyszer a bevallása során.
- 3.) A munkáltatói adómegállapítás M29-es adóbevallás megszüntetése. Elegendő az ADAM, hiszen minden kifizetés havonta bekerül az APEH nyilvántartási rendszerébe adóazonosító számmal.
- 4.) A 0708-as bevallás csak azokat az adatokat tartalmazza, amelyek a bérszámfejtésből keletkeznek, a többi kerüljön át a 0701-be (számlából levont szja, természetbeni juttatás szja-ja).
- 5.) A bérből levont szja előleg számítása során az adójóváírás megállapítása nyilvántartási kötelezettsége bonyolult. Figyelni kell a dolgozó nyilatkozatára, hogy jogosult-e még rá

- egyáltalán.
- 6.) Az szja törvényben meglévő adókulcsok számát csökkentése, mert jelenleg sokféle és bonyolult a rendszer:
- összevonás alá eső jövedelemnél 18%, 36%
 - 36% kisösszegű kifizetés esetén
 - 25% ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem, ingatlan és vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem, tartási, életjáradéki vagy öröklési szerződésből származó jövedelem, értékpapír-kölcsönzésből származó jövedelem, osztalékjövedelem, árfolyamnyereségből származó jövedelem, vállalkozásból kivont jövedelem, egyösszegű járadékmegváltások jövedelme, társasház és társasüdüli jövedelme, nyeresémből származó jövedelem
 - 20% kamatjövedelem, tőzsdei ügyletből származó jövedelem
 - 35% osztalékjövedelem
 - 44% kamatkedvezményből származó jövedelem után
 - 54% munkáltatónál adóköteles béren kívüli juttatás után
 - fix összegű szja cégautónál értéktől, használati időtől függő összegek.
- 7.) A kifizető által a magánszemélynek adott 30 napot meghaladóan fennálló elszámolásra kiadott előleg kamatkedvezmény miatti adót munkavállaló esetében a magánszemélynek, egyébként a kifizetőnek kell megfizetnie. Javaslatunk, hogy a magánszemélynek erről nyilvántartást kell vezetnie. Javaslatunk, hogy a kifizetőt terhelje ennek adóvonzata.
- 8.) Üdülési csekk-nyilvántartás vezetése adóazonosító számonként.
- 9.) Az alkalmi munkakönyves foglalkoztatásról vezetett nyilvántartás megszüntetése, de legalábbis egyszerűsítése.
- 10.) Adómentes béren kívüli juttatás személyenkénti nyilvántartását nehéz megvalósítani, mert a hónap során folyamatosan történnek kifizetések (pl. színházjegy), egy részük nem mindig fordul elő (pl. havi bérlet), az étkezési hozzájárulás formáját havonta változtathatja a dolgozó: meleg étkezési utalvány (10 000 Ft) vagy étkezési utalvány (5 000 Ft).
- 11.) Adómentes béren kívüli juttatás indokolatlanul sok és részletes információgyűjtést igényel, ezt egyszerűsíteni kellene, vagy megszüntetni.
- 12.) Legyen minden kifizetés, juttatás adóköteles és a magánszemély rendezze az esetleges adómentességet a bevallásában. PI aki 400 eFt-ig adómentességet akar, az a számlával igazoltan vonhassa le az adóalapjából.
- 13.) Napidíj forintra történő átszámításának alapja a számviteli elszámolás legyen.
- 14.) Természetbeni juttatások közül a telefonadó és az autópályadíj indokolatlanul nagy, részletes és bonyolult nyilvántartást igényel, hatása pedig elenyésző.
- 15.) A szellemi termék adó- és járulékkedvezményét indokolatlannak tartjuk, mert nem korrekt a „szerzői jogdíjas” munkák köre.

3.3.1.4 Különadók

Jellemző	Magánszemély különadója	Társas vállalkozás különadója	Hitelintézetek adókötelezettsége
Adóalap	Az összevont SZJA adóalap járulékfizetést meghaladó része	Az adózás előtti eredményből megállapított adóalap.	Kamat és kamatjellegű bevételek
Adóalany	Magánszemély	Társas vállalkozás, kivéve az előtársaságot.	
Az adó beszedésére kötelezett	A kifizető		
Az adó alapja	Különadó-alap	Adózás előtti eredményből a törvénynek megfelelő korrekciók elvégzése után kialakuló adóalap.	
Számviteli adatszolgáltatás	Jövedelem Különadó alap Különadó előleg	Eredménykimutatás-korrekciók: Külföldi telephely eredménye Külföldön megfizetett adó Adott támogatás Véglegesen átadott pénzösszeg Térítés nélkül átadott eszköz KÉ + áfája Átvállalt kötelezettség Térítés nélkül nyújtott szolgáltatás Átalakulás esetén az átértékelési különbözet Kedvezményezett részesedéscsere Árfolyamvesztések, értékvesztések Kapott osztalék Kapott támogatás, véglegesen átvett pénzeszköz, térítés nélkül átvett eszköz Átvállalt tartozás Térítés nélkül kapott szolgáltatás Alaputatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés közvetlen költsége → Szellemi termék és annak értékcsökkenése, az ehhez kapott állami támogatás Visszavásárolt és bevont saját részvény üzletrész bekerülési értéke és névértéke	
Kiegészítő adatszolgáltatás	Magánszemély nyilatkozatai Adóbevallás		Az állami kamattámogatással közvetlenül és közvetetten érintett hitelállomány elkülönített nyilvántartása
Bevallás gyakoriság		Évente	Évente
Fizetés gyakoriság		Évente, de adóelőleg negyedévente Átalakulás esetén speciális szabályok	Adóelőleg negyedévente

Egyszerűsítési javaslatok

A különadóval kapcsolatosan tisztázandó, hogy mi volt a jogalkotó szándéka: a társasági adó és a személyi jövedelemadó felemelése, mértékének emelése?

- Ha igen, akkor miért nem építették be a már meglévő adókba?

- Ha nem, akkor mi a célja, milyen új forrást teremt, és ki lesz ennek a haszonélvezője?

Ezen kérdések megválaszolásával egyértelművé lehetne tenni az adónem helyét és szerepét. Ha ez – társas vállalkozások esetén – nem más, mint a társasági adó kibővítése, akkor nem kellene új adminisztrációs terhet a vállalkozásokra tenni, be kell építeni a társasági adóba.

Ha viszont mást célt szolgál, és elkülönítetten kell, hogy befizetésre kerüljön, akkor legalább az alapját illetően kerüljön összekapcsolásra valamelyik adófajttal.

3.3.2 Az élőmunka-felhasználás adói, járulécai

3.3.2.1 A munkaerő foglalkoztatáshoz kapcsolódó bér- és létszám alapú adók

Jellemző	Munkaadói járulékok	Munkavállalói járulékok	Vállalkozói járulékok	Rehabilitációs hozzájárulás	Szakképzési hozzájárulás
Adó célja	A munkaerő képzésnek, tovább- és átképzésnek a támogatása. Foglalkoztatás elősegítése. (Csökkent munkaképességűek foglalkoztatásának ösztönzése)				
Az adó felhasználója	Munkaerő-piaci Alap				
Adóalany	A munkaadó	Munkavállaló	Egyéni és társas vállalkozó	Munkaadó	Munkaadó
Az adó beszedésére kötelezett	A munkaadó	A munkaadó	A vállalkozó	A munkaadó	A munkaadó
Az adó alapja	Munkaviszonyból származó kereset*	Munkaviszonyból származó kereset	-A vállalkozó jövedelme -EVA: minimálbér 2x	Létszám	Mérleg szerinti bérköltség (számviteli nyilvántartási forma szerint részletezve)
Adóalap korrekció	<u>Korrekciók:</u> Végkielégítés, Betegszabadság, Szia köteles természetbeni, Az adóköteles juttatott étkezési hj, üdülési hj, Cégautó adó .	Kivéve a nyugdíjasok	A vállalkozó jövedelme, amely eg. bizt. Járulékot képez		Nem csak a munkaviszonyban foglalkoztattak, tiszteletdíjak
Adó mérték	3 %	1,5 %	4 %	152 000 FT/fő	1,5 %
Számviteli adatszolgáltatás	Bérköltség egy része	Bérköltség egy része	A kivett jövedelem		Az összes bérköltségként elkönyvelt adat
Kiegészítő adatszolgáltatás	-Munkaviszonyban dolgozók -Állományba tartozók	Nyugdíjasok keresete	Minimálbér		
Bevállás gyakorisága	Havonta	Havonta	Havonta	Negyedévente + éves	
Fizetés gyakorisága	Havonta	Havonta	Havonta	Negyedévente	
Visszaigénylési lehetőség	Nincs	Nincs	Nincs	Dotáció	-Visszatartási lehetőség - Saját elhatározású átadás képzési intézményeknek
Felhasználás	A Munkaerő-piaci Alap csoportosítása felhasználási cél szerint: 1. Szolidaritás (Munkanélküli járadék, előnyugdíj stb) 2. Jövedelem pótló támogatás 3. Foglalkoztatás (munkanélküliség megelőzése) 4. Bérgarancia (1994. LXVI. Tv. szerint) 5. Szakképzés (2001. évi LI. Tv szerint) 6. Rehabilitáció (csökkent munkaképességűek foglalkoztatása) 7. Alap működtetésének költsége				

* Külön definiálandó, mert a törvény nem tartalmazza: állományba tartozók, munkaviszony, kereset

A jelenlegi szabályozás kritikája

- Jogalkotási hiányosságok (az adóalapokhoz kapcsolódó fogalmi kategóriák nincsenek definiálva).
- A közel azonos célú adók különböző néven futnak és nem teljesen azonos adóalappal.

- Sok az olyan adóalap korrekció, amelyből a befolyó bevétel minimális, a célja nem világos, felesleges adminisztrációs terhet jelent a nyilvántartásuk).
- A szakképzési hozzájárulás felhasználása jelenlegi szabályrendszere áttekinthetetlen, ellenőrizhetetlen és nem éri el a nevesített célját.
- A rehabilitációs járulék nem éri el a célját

Egyszerűsítési javaslat iránya:

- Csökkenjenek a vonatkozó adónemek.
- Váljanak egységessé (korrekció mentessé), könnyen ellenőrizhetővé és mindenki számára átláthatóvá az adóalapok.
- Ezek az adók csak a személyhez, illetve annak jövedelméhez kapcsolódjanak, de valamennyi adóköteles jövedelemre egységesen vonatkozzanak. Tehát vagy adóköteles egy jövedelem (és akkor mindenkire és minden jövedelemre terjedjen ki), vagy legyen teljesen adómentes)
- A támogatási preferenciák pályázat útján legyenek elérhetőek, mert a kedvezményként kezelt "ott maradt", pénzek nem tudnak hatékonyan és ellenőrizhetően működni. !

Egyszerűsítési javaslatok

1. A vállalkozói járulék megszüntetése és beépítése a munkaadói és munkavállaló adóba.
2. A munkaadói és szakképzési hozzájárulás összevonása (lehetne, pl. foglalkoztatási járulék).
3. Azonos legyen az adóalapja a munkaadói, munkavállalói, (vállalkozói) járuléknak és a szakképzési hozzájárulásnak.
4. Kerüljön egységes definíció alá a kereset. E tekintetben a pl. jelenlegi szakképzési hozzájárulást lehet alapul venni, melynek alapja eredménykimutatás szerinti éves bérköltség.
5. A kereset fogalmába tartozzon bele a pénzben, természetben kapott járandóság is, és egységes legyen az adóztatása. (Elképzelhetőnek tartunk esetleg néhány, teljesen adómentes juttatási formát is).
6. Ezeknél az adónemeknél javasoljuk minden adóalapkorrekciót eltörlését, azaz általános érvényű, konkrét személyhez kapcsolható adó legyen mindenkinél. (PI 1 % a munkavállalót, 5 % a vállalkozást terhelné pl. foglalkoztatási járulék címen.)
7. A rehabilitációs hozzájárulás eltörlését is javasoljuk. Ezzel szemben a foglalkoztatási járulék legyen olyan mértékű, hogy ezt a kiadást is fedezni tudja. A fenti Alapból az igényelhesen vissza, aki csökkent munkaképességű dolgozó foglalkoztat.
8. A bevallás és a befizetés összevonását javasoljuk, miután az alapjuk ugyanaz lenne, a végső felhasználó pedig az Alap (pl. a bérköltség 6%-a).
9. A fentiekkel megvalósulhat az automatikus ellenőrizhetőség ezekben az adónemekben mind a cégeknél, mind pedig az adóhatóságoknál és egyéb ellenőrzéseknél, mivel a havi egyéni bevallások összege adja az éves teljes terhet.
10. Az Alapból a foglalkoztatási, munkaügyi, szakképzési stb. célra bármilyen intézmény, vállalkozás vagy egyén pályázat útján kaphasson vissza összegeket.
11. Az Alap felhasználási célja, pályázati rendszere legyen nyilvános, társadalmilag is ellenőrzött.

3.3.2.2 A Nyugdíj- és Egészségbiztosítási Alap

<p>A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvénynek elsősorban azon előírásaival foglalkozunk, amelyek miatt a vállalkozásnál adatszolgáltatási, elszámolási kötelezettségek keletkezhetnek.</p>
<p>Adónem: Nyugdíj- és egészségbiztosítási járulékok</p> <p>a) A magánszemélyt terhelő – levonandó – (15,5%)</p> <ul style="list-style-type: none"> - nyugdíjjárulék (0,5+8%) - természetbeni egészségbiztosítási járulék (4%) - pénzbeli egészségbiztosítási járulék (3%) - egészségügyi szolgáltatási járulék (kiegészítő tevékenységű tag 16%, majd 9%) <p>b) A foglalkoztatót terhelő (29%)</p> <ul style="list-style-type: none"> - nyugdíjbiztosítási járulék (21%) - természetbeni egészségbiztosítási járulék (5%) - pénzbeli egészségbiztosítási járulék (3%) <p>táppénz hozzájárulás – határozatban közöltek szerinti összege korkedvezmény-biztosítási járulék 13%</p>
<p>Adó célja: Magyarországon magánszemélynél biztosítási jogviszony keretében keletkezett jövedelem alapján a nyugdíj- és egészségbiztosítási alap bevételeinek biztosítása.</p>
<p>Adó felhasználója: költségvetésén keresztül az alapok.</p>
<p>Adófizetésre kötelezett: Kifizető (jogi és természetes személy), aki a magánszemélynek biztosítási jogviszonyból származó jövedelmet keletkeztetett. Magánszemély, aki a biztosítási jogviszonyból a jövedelmet megszerezte.</p>
<p>Az adófizetés alapja: biztosítási jogviszonyból származó jövedelem + a személyi jövedelemadó törvény szerinti adóköteles természetbeni juttatás jövedelme</p>
<p>A járulék jellemzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biztosítási jogviszony fajtái sokfélék - járulék kulcs sok: $0,5 + 8 = 8,5\%$, $3 + 4 = 7\%$, $5 + 3 = 11\%$, 18%, 15% felszolgálói díj után, 16% (majd 9%) egészségügyi szolgáltatási járulék
<p>A számítás számviteli nyilvántartási igénye: Levont járulék személyenkénti nyilvántartást igényel: a bérszámfejtésen belül a bérköltség és a személyi jellegű egyéb kifizetések között is lehet (pl. betegszabadság). Foglalkoztatót terhelő járulék:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bérszámfejtésen belül a bérköltség és személyi jellegű egyéb kifizetések között - természetbeni juttatás után (személyi jellegű egyéb kifizetések között) <ul style="list-style-type: none"> - telefonadó – számítása a beszélgetések kigyűjtése – szállítói folyószámlából - autópályadíj 50%-a – kifizetésenként - 400 eFt-ot meghaladó adómentes béren kívüli juttatás személyenként <p>Számviteli nyilvántartással nem egyező adóalap: devizában kifizetett napidíjnál a jövedelem a kifizetést megelőző hónap 15. napján érvényes MNB árfolyam szerint kell átszámítani – ez eltér a kifizetőnél könyvelt értéktől.</p>
<p>Bevallási kötelezettség: A kifizetőnek havonta, a tárgyhónapot követő 12-ig a magánszemélyhez köthető és a természetbeni juttatások után fizetendő adóról.</p>
<p>Egyszerűsítési javaslatok</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A 0708-as bevallás csak azokat az adatokat tartalmazza, amelyek a bérszámfejtésből keletkeznek, a többi kerüljön át a 0701-be (természetbeni juttatás járuléka). 2. A Tb törvényben meglévő járulék kulcsok számát csökkenteni kellene, mert jelenleg sokféle és bonyolult a rendszer (lásd fentebb) és indokolatlan a részletezés. 3. Biztosítási jogviszonyt keletkeztető jogviszony meghatározása bonyolult, javasoljuk az egyszerűsítését. Például

- nem képez nyugdíj és egészségbiztosítási járulékalapot az adóköteles béren kívüli juttatás adómentes része, a borraivaló, és a felszolgálati díj
 - nem képez egészségbiztosítási járulékalapot a jubileumi jutalom, a végkielégítés, az újrakezdési támogatás, a szabadságmegváltás)
 - nem keletkezik biztosítási jogviszony azon munkavégzésre irányuló jogviszony esetében, amikor a szerződés szerinti összeg nem éri el a minimálbér 30%-át.
4. Nem tartjuk indokoltnak a szerzői jogdíjas munkák kedvezményét, ugyanis nem egzakt a szerzői jogdíjas alkotások köre, sok visszaélésre ad alkalmat. Másrészt, akik ebből élnek, azoknak ez a „fedezet” az egészség- és nyugdíjbiztosításra.

3.3.2.3 Az egészségbiztosítási hozzájárulás

Jellemző	Százalékos mértékű		Tételes
Adó célja	Az egészségügyi szolgáltatások finanszírozásához szükséges források kiegészítése		
Adóalany	magánszemély	Kifizető	kifizető
Az adó beszedésére kötelezett	magánszemély	Kifizető	kifizető
Az adó alapja	Mezőgazdasági - kistermelő átalány adójának 25%-a - őstermelő bevételeinek 15%-a Fizető vendéglátó tevékenységet folytató	Ha a magánszemély nem biztosított, akkor az összevont adóalapba tartozó jövedelem Természetbeni juttatás Kamatkedvezmény Kisösszegű kifizetés	Munkaviszonyban álló vagy tagi jogviszonyban személyesen közreműködő tag után M megbízási díjas foglalkoztatás után, ha máshol nem fizetik a magánszemély után
Adóalap-korrekción		Nem kell	Csak egy kifizető fizeti többes jogviszony esetén Nem kell fizetni tp, GYÁS, GYES, GYED, stb.
Az adó mértéke	15% (mezőgazdaság) 20% (fizető vendégl.)	25% Cégaútó szja után 11% szja-alap után 4% osztalék 14% ingatlan bérbeadás árfolyamnyereség értékpapír kölcsonzés	1 950 Ft/hó/fő
Számviteli adat szolgáltatás		Bérlköltségen és a Személyi jellegű egyéb kifizetésen belül bontani kell a számlát	Bérnyilvántartásból származik a létszámra vonatkozó adat
Kiegészítő adat szolgáltatás			Nem főfoglalkozású jövedelem esetén Nyilatkozat/Igazolás bekérése a magánszemélytől
Bevallás gyakorisága	Havonta 12-ig	Havonta 12-ig	Havonta 12-ig
Fizetés gyakorisága	Havonta 12-ig	Havonta 12-ig	Havonta 12-ig
A jelenlegi szabályozás kritikája			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rendkívül bonyolultan meghatározott az adó alapja (a kivételek miatt), ➤ sokféle a mérték csökkentése ➤ mentességek figyelemmel kísérése nehéz 			
Egyszerűsítési javaslatok			
Amennyiben szükség van az adóra, akkor			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ne legyenek mentességek, csak egy kulcs javasolt, ➤ egyszerűsödjön az adóalap – minden szja köteles kifizetés után kelljen fizetni, ha az nem TB-köteles. 			

3.3.3 Árbevétel alapú, alapba fizetendő adók

3.3.3.1 A kulturális járulék

Az adófizetés alapja: A járulékköteles termékek és szolgáltatások árbevétele után (törvényi felsorolás szerint pl. könyv, CD, hanglemez, dísz tárgyak, hirdetési felületek, épületek, építmények kivitelezése stb.). Speciális szabályok a művészeti zsűri által minősített alkotásokra, külföldön teljesített adókra stb.
Az adófizetésre kötelezett: Járlékköteles terméket és szolgáltatást forgalmazó, épületet, építményt kivitelező
A számítás számviteli nyilvántartási igénye: Számviteli analitikus nyilvántartások alapján: <ul style="list-style-type: none">• elért árbevétel járulékköteles termékek és szolgáltatások szerint, a számviteli törvény által nem kívánt részletesség,• járulékköteles termékek és szolgáltatások beszerzési ára nyilvántartás szerint
Bevallási kötelezettség: Havi vagy negyedéves
Befizetési kötelezettség: Havi vagy negyedéves
Egyszerűsítési javaslatok <ul style="list-style-type: none">• Jelentős adminisztrációs terhet ró a vállalkozásokra az adóalap analitikus nyilvántartási kötelezettsége, ezek a nyilvántartások a számviteli törvény által nem kerültek előírásra.• A halmozódás kiszűrésére vonatkozó előírás pontatlan és követhetetlen.• A nevével ellentétes a tartalma, nem csak a kulturális tevékenységekhez kapcsolódik az adóalap meghatározása.• „Vegyes adó”- egymáshoz nem kapcsolódó tevékenységek után kell a járulékot fizetni (pl. könyv értékesítés és raktár épület kivitelezése stb.).• Az adóalap „tisztítását” kellene elvégezni, a kulturális tevékenységhez nem kapcsolódó alapokat kiszűrni.• Szokás az adóalkotás „csődjének” nevezni ennek az adónemnek a bevezetését és működtetését.• Javasoljuk megszüntetni.

3.3.3.2 Az innovációs járulék

Az adófizetés alapja: Az adóalapja az iparüzési adó alapja. A hozzájárulás az adóalap 0,3%-a, de a járulék éves bruttó összegéből meghatározott mértékig levonható a saját tevékenységi körében végzett kutatásfejlesztési tevékenység közvetlen költsége, valamint meghatározott szervezetektől megrendelt kutatási-fejlesztési tevékenység költsége.
Az adónem jellemzése: a gazdaság technológiai innovációjának, a kutatás, fejlesztésnek ösztönzése
Az adófizetésre kötelezett: A számviteli törvény hatálya alá tartozó belföldi székhelyű társaságok, kivéve kis- és mikro vállalkozásokat.
A számítás számviteli nyilvántartási igénye: Számviteli nyilvántartások alapján: <ul style="list-style-type: none">• a főkönyvi elszámolások alapján iparüzési adó alapjának meghatározása,• analitikus nyilvántartások alapján a kutatásfejlesztési tevékenység közvetlen költségeinek bekerülési értéke.
Bevallási kötelezettség: Évente be kell vallani a járulékelőleget és éves kötelezettséget.
Befizetési kötelezettség: Negyedévente előleget kell fizetni. Éves különbözet rendezése évente egyszer.
Végső felhasználó: Kutatási és Technológiai Alap
Felhasználás módja: visszatartás, pályázati igénylés
Egyszerűsítési javaslatok <ul style="list-style-type: none">• Az adóalap lehetne teljesen azonos az iparüzési adóalappal• A visszatartás helyett csak pályázattal kerülhessen felhasználásra• Ellenőrzöttebb kutatási, fejlesztési célokra lehessen felhasználni

3.3.4 Alternatív adók

3.3.4.1 Az egyszerűsített vállalkozói adó

<p>Az adófizetés alapja: Adóalap az adóévben megszerzett összes bevétel ± korrekciók. Adóalap korrekcióként az adóalapot növeli</p> <ul style="list-style-type: none"> - a kapcsolt vállalkozásoktól származó bevétel, - import szolgáltatás díja, - kapott előlegek állományváltozása, - csökkenti az adóalapot a kapott kártérítés összege, - 2007. évben további adóalap csökkentő az elektronikus adóbevallásból eredően az igénybe vett könyvvezetési szolgáltatások felmerült költségeinek meghatározott része.
<p>Az adónem jellemzése: Alternatív adónem, más adó (társasági adó, áfa, osztalék szja, cégautó adó) fizetése helyett választható.</p>
<p>Az adófizetésre kötelezett: Az adóalany választása alapján, ha megfelel a törvényi feltételeknek. Választhatja egyéni vállalkozó és a társas vállalkozások meghatározott köre (pl. Bt. Kkt, kft, stb). Az eva adóalanyok közé történő bejelentkezéskor, kijelentkezéskor különleges szabályok szerint megállapított áfa, társasági adó, személyi jövedelemadó meghatározására kerül sor.</p>
<p>A számítás számviteli nyilvántartási igénye: Az adóalap meghatározása történhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - csak bevételi nyilvántartási alapján, számviteli könyvvezetés nem szükséges (egyéni vállalkozóknál), - döntés alapján a bevételi nyilvántartás alapján vagy a kettős könyvvezetés szabályai szerint vezetett főkönyvi nyilvántartás alapján (kizárólag a Bt. és a Kkt. választhat) - csak a kettős könyvvezetés szabályai szerint vezetett főkönyvi nyilvántartás alapján (társas vállalkozásoknál, kivéve Bt. és Kkt.).
<p>Bevallási kötelezettség: Évente egyszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bevételi nyilvántartás vezetése esetén február 15-ig, - számviteli nyilvántartás vezetése esetén május 31-ig.
<p>Befizetési kötelezettség: Negyedévente + feltöltési kötelezettség december 20-ig.</p>
<p>Egyszerűsítési javaslatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az adóegyszerűsítés legjobb példája. • A nyilvántartási terhek csökkentését jelentené, ha a bevételi nyilvántartás lehetősége valamennyi adóalanyra kiterjedne (kft-k is), az adóalany döntése legyen, hogy a számviteli törvény előírta nyilvántartásokat vezeti-e vagy csak az eva törvény által előírt bevételi nyilvántartást. • Az áfa alanyiség mérlegelése. • Feltöltési kötelezettség megszüntetése.

3.3.4.2 Az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás

<p>Az adófizetés alapja: A magánszemély által elért jövedelem (munkaviszonyból származó munkabér, egyéni vállalkozás vállalkozói kivét, társas vállalkozás személyes közreműködés, magánszemély megbízási szerződés alapján).</p>
<p>Az adónem jellemzése: Egyszerűsített adó és járulék terhek a megszerzett bevételek után. Alternatív adónem, más adó és járulék (társadalombiztosítási-, nyugdíjjárulék, személyi jövedelemadó) fizetése helyett választható.</p>
<p>Az adófizetésre kötelezett:</p>

Választhatja a magánszemély, ha megfelel a törvényi feltételeknek. Kizárólag meghatározott tevékenységek esetén (pl. kulturális, művészeti, sajtó), évi 25 millió Ft-os bevételi határ alatt, ha a minimálbérnek megfelelő összegű jövedelemmel rendelkezik.

A számítás számviteli nyilvántartási igénye:

A munkáltató, megbízó a magánszemély nyilatkozata birtokában, a munkaügyi nyilvántartások alapján állapítja meg az ekho alapját, a kifizetőt terhelő és a magánszemélyt terhelő hozzájárulás összegét.

Bevallási kötelezettség:

Havonta

Befizetési kötelezettség:

Havonta

Egyszerűsítési javaslatok

- A magánszemély által elért valamennyi jövedelemre terjedjen ki ez az egyszerűsített adózási forma.
- Szélesíteni kellene a jogosultak körét, választható legyen más szellemi tevékenységek esetén is.